

СВОБОДА

Пам'ятаймо про Україну!

Видає Український Народний Союз — SVOBODA — Published by the Ukrainian National Association

ЦІНА $1.00 РАЗ НА ТИЖДЕНЬ ONCE A WEEK PRICE $1.00

РІК CXIV П'ЯТНИЦЯ, 9 ЛИСТОПАДА 2007 РОКУ ЧИСЛО 45 VOL. CXIV FRIDAY, NOVEMBER 9, 2007 No. 45

Політолог Збіґнєв Бжезінський – про „політично успішну“ Україну

Промовляє Збіґнєв Бжезінський.
Фото: Матвій Дубас, „Український тижневик“

ВАШІНҐТОН. – 16-17 жовтня відбувся 8-ий з черги круглий стіл під назвою „Україна на шляху до державотворення“. Організатором цього заходу був Центр дослідження взаємин між США та Україною, який очолює д-р Володимир Зарицький, разом з низкою інших організацій, фундацій, наукових інституцій та Посольством України в США. Активну участь в обговоренні теми європейської інтеґрації України взяли чільні політики й урядовці з України, США та Европи. Закономірно, що в центрі загальної уваги опинився блискучий виступ відомого американського політолога проф. Збіґнєва Бжезінського – колишнього радиника Президента США Дж. Картера і великого приятеля незалежної України. Нижче вміщуємо текст цієї промови. (Переклад з англійської – Ірини Туз).

Україна – в ролі „старшого брата“

Я дуже вдячний за те, що маю можливість говорити перед цією авдиторією знову, а через цю аудиторію – з народом України. Я хочу почати з привітання народу України з його політичною зрілістю. Він це ще раз довів. Він показав, що має політичну культуру, і йому є чим пишатися. Народ має політичну культуру, яка є частиною загальної політичної культури демократії. Так би мовити, погодитись не бути згідним, гостро дискутувати, політично поділитися, але залишаючись у межах довгого конституційного процесу. Це значний успіх, і я думаю, що український народ має причину ним гордитися.

Взагалі кажучи, Україна повинна сказати своєму молодшому братові, Росії, що росіяни повинні навчитися української політичної культури. Я бачу, хтось посміхається: „Молодший брат“? Так, Росія – це молодший брат України, для тих, хто знає історію. І політично Україна показала свою зрілість та здатність знаходити компроміс, чого Росія ще не продемонструвала.

Подивіться на декілька останніх президентських виборів. Є дуже простий тест на демократичність виборчих процесів. Якщо ви не знаєте, хто виграє, і якщо ваші передбачення часто не здійснюються, знайте, – це демократія. Передбачити результати президентських виборів у Росії – для мене не проблема. Я знаю результат. І вам це теж щось говорить. Тож молодший брат має навчитися у свого старшого брата, і я вважаю, що й ми (американці) також маємо дечого повчитися, бо я пам'ятаю, коли з'явилася держава Україна, прогнози щодо її майбутнього були невтішні. Нібито Україна не витримає випробування часом.

Я пам'ятаю деяких дуже компетентних аналітиків-інтелектуалів, які нам казали, що Україна розколеться на дві, що країна, по суті,

(Закінчення на стор. 27)

Українська громада відзначила 100-річчя Головного командира УПА Романа Шухевича

Микола Галів

НЮ-ЙОРК. – Заходами Всегромадського комітету, що постав за ініціятивою Товариства вояків УПА і Об'єднання колишніх вояків УПА, який очолив Богдан Гаргай, українська громада відзначила 65-річчя УПА і 100-річчя з дня народження її Головного командира, генерал-хорунжого Романа Шухевича-Тараса Чупринки трьома імпрезами: науковою конференцією, виставкою світлин з часів боротьби УПА і святковою академією.

Перша з них відбулася в неділю, 7 жовтня, в Науковому Товаристві ім. Шевченка. У вступному слові голова НТШ д-р Орест Попович відзначив, що Президент України Віктор Ющенко у травні цього року дав урядовцям розпорядження, щоб по всій Україні відбулися святкові відзначення цих обох ювілейних дат. І виникло враження, що нарешті Україна почала шанувати пам'ять своїх національних героїв. На жаль, дійсність виявилась дещо іншою, бо ні члени уряду, ні депутати Верховної Ради не взяли безпосередньої участи у цих святкуваннях. А деякі законодавці й урядовці дозволили собі публічні знеславлення боротьби УПА і його командира Р. Шухевича, звинувачення у „коляборації“ з фашистами, ґрунтуючись при цьому на антиісторичних пропаґандивних фальшивках радянського періоду.

Правдою є, що за ініціятивою членів ОУН, зокрема Ріка Ярого, при допомозі вермахту були створені батальйони „Нахтіґаль“, яким командував Р. Шухевич, і „Ролянд“ – з проукраїнською метою осягнути, в цей тоді єдино можливий спосіб, військовий вишкіл і одержати зброю. До речі, Степан Бандера був проти того, щоб згадані батальйони складали присягу Німеччині. Цей спротив викликав у німецьких колах небезпідставне занепокоєння, адже згадані військові формації у слушний час обернули зброю проти загарбницької Німеччини і влились в український визвольний рух. Так насправді виглядала „коляборація“ з гітлерівською Німеччиною.

Д-р О. Попович, привітавши і представивши доповідачів, попросив до слова голову Історичної секції НТШ-А в Ню-Йорку д-ра Тараса Гунчака – як координатора конференції. Д-р Т. Гунчак підкреслив, що ця конференція є ще одним кроком українських істориків в утвердженні правди про визвольну боротьбу українського народу. А в найближчий час треба подбати, щоб правдива історія про боротьбу УПА і його

(Продовження на стор. 10)

Герой України Юрій Шухевич.

На святковій сцені – оркестра „Батурин“ з Торонто, Канада.

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

Президент привітав з річницею ЗУНР

КИЇВ. — Віктор Ющенко 1 листопада привітав співвітчизників з 89-ою річницею створення Західньо-Української Народної Республіки. „1 листопада 1918 року у Львові з новою силою постала надія на відродження державности українського народу як єдиного і справжнього господаря на рідній землі, – сказав у привітанні В. Ющенко. Він наголосив, що творці ЗУНР „зробили винятковий і потужний внесок у фундамент, на якому постала і вічно стоятиме нинішня Українська держава. Це був пролог нашого переможного походу до незалежности і соборности". Президент переконаний, що це свято об'єднує всю країну „і кличе нас до міцної згуртованости на благо всього великого Українського народу". Водночас кандидат у народні депутати від Бльоку Юлії Тимошенко Андрій Шкіль закликає зробити 1 листопада державним святом об'єднання. „Це велике об'єднуюче свято. Мені направду шкода, що в Україні його святкують не на загальнодержавному рівні. Я волів би, щоб врешті це трапилось", – переконаний А. Шкіль. Він вважає, що день 1 листопада є доброю нагодою задуматись для представників тих політичних сил, котрі свідомо зловживають темою розколу України. „Бо ще 89 років тому історія дала нам приклад, як насправді потрібно об'єднуватись. І я радив би окремим політичним силам – як-то Партії Реґіонів – не спекулювати на штучно ними ж створеній темі розколу України, а самим зробити бодай крок до об'єднання держави", – підкреслив А. Шкіль. *(„Кореспондент")*

Україна і Росія поділили бази відпочинку

КИЇВ. — 1 листопада в Києві офіційні представники України і Росії підписали протокол про правовий статус окремих об'єктів, розташованих на території України і Росії. Відповідно до документу, Україна визнає право власности РФ на дитячу базу відпочинку„Бригантина" (Крим, Бахчисарайський район, с. Піщане). У свою чергу, Росія визнає право власности України на базу відпочинку „Зоря" (РФ, Краснодарський край, с. Архипо-Осиповка). З української сторони протокол підписала глава Фонду державного майна Валентина Семенюк, з російської – заступник керівника Федерального аґентства управління федеральним майном Юрій Медведев. „Думаю, що господарюючі суб'єкти, які будуть працювати на цих об'єктах, можуть бути спокійними", – сказала В. Семенюк. Ю. Медведев зазначив: „Ми хоч і маленькими кроками, та все ж просуваємося вперед. Нинішній протокол – це чергове підтвердження таких кроків". *(„Кореспондент")*

У церкві знайшли найдревніший київський напис

КИЇВ. — При розкопках леґендарної Десятинної церкви археологи знайшли найдревніший напис з тих, що коли-небудь знаходили в Києві. Написові понад тисячу років, повідомив 1 листопада телеканал „ICTV" з посиланням на „Факти". Археологи сподіваються, що напис слов'янський – мовою русичів, однак, цілковитої певности немає, адже князь Володимир для будівництва Десятинної церкви запрошував будівничих з Візантії. Крім того, напис на стіні могли залишити греки. Як би там не було – це одна з найцінніших археологічних знахідок у столиці, кажуть науковці. *(„Українська правда")*

У В. Ющенка новий радник – Іван Плачков

КИЇВ. — Президент Віктор Ющенко призначив своїм радником Івана Плачкова. Про це говориться в указі Президента від 5 листопада. 50-річний І. Плачков в 2000-2004 роках був головою правління, генеральним директором компанії „Київенерґо". З лютого 2005 до серпня 2006 року був міністром палива й енерґетики України. З березня 2006 року І. Плачков обіймав посаду голови Одеської обласної державної організації. *(„Кореспондент")*

Президент нагородив орденом „За мужність"

КИЇВ. — Президент України Віктор Ющенко 1 листопада нагородив орденом „За мужність" III ступеня 13-річного Анатолія Слободенюка. Високу нагороду учневі восьмої кляси Покришівської школи (Брусилівський район, Житомирська обл.) Глава держави вручив за мужність і самовіддані дії, виявлені у врятуванні трьох молодших сестер – двоírчних близнюків Софійки та Марійки та трирічної Аліси під час пожежі. *(Прес-служба Президента України)*

Документальний фільм про історію Галичини

ЛЬВІВ. — 2 листопада у Львівському музеї історії релігії канадці українського походження презентували документальний фільм про історію Галичини, повідомила прес-служба Львівської міської ради. Як повідомила завідувачка інформаційного відділу Львівського музею історії релігії Ирина Цебенко, ідея створення фільму належить Христині Цурковській. Її задум підтримали представники молодшого покоління українців у Канаді – фізик Даніель Стоділка та журналіст Петро Бейґер. Стрічка відображає події від найдавніших часів до сьогодення, у ній показано історичне середовище, у якому було засновано місто Львів, та подано коментарі з істориками, науковцями і мистецтвознавцями про вплив на культуру міста з боку вірмен, євреїв, поляків та інших національних меншин. *(Інститут масової інформації)*

Р. Богатирьова проіґнорувала наказ партії

КИЇВ. — У Верховній Раді 6 листопада відбувалося засідання групи з підготування й організації першого пленарного засідання парляменту шостого скликання. Засідання проводив голова Верховної Ради п'ятого скликання Олександер Мороз. У засіданні брали участь 10 представників БЮТ, зокрема і сама Юлія Тимошенко, п'ять представників від бльоку „Наша Україна – Народна самооборона" – без Юрія Луценка, який вже тиждень хворіє, два представники від Компартії – Валентин Матвєєв та Адам Мартинюк, а також Ігор Шаров від бльоку Володимира Литвина. Також на зібранні була присутня Раїса Богатирьова з Партії Реґіонів, хоч її партія вирішила не брати участи у засіданні. Засідання проходило за закритими дверима. *(„Українська правда")*

Виселені родини згадали поіменно

ЛЬВІВ. — З нагоди 60-річчя примусового виселення українців з етнічних земель у селі Пасіки-Зубрицькі Пустомитівського району 4 листопада відкрито монумент пам'яті переселених та репресованих під час акції „Вісла", який освятив Архиєпископ Львівський УГКЦ Владика Ігор Возняк. На постаменті зображено жінку з дитиною на руках і встановлено дві таблиці: одна з переліком сіл, звідки виселели людей, а інша – з переліком імен виселених родин. Владика Ігор у своєму слові подякував всім, хто спричинився до спонзорування, проєктування та спорудження пам'ятника. „Цей знак буде пригадувати людям, що чинити будь-яке зло іншій людині – злочин, що насильство – злочин проти людства, що зло чинити – це противно Богові, а добро чинити – воля Божа". *(„ Високий Замок")*

А. Яценюк попросив В. Черномирдіна притримати язика

КИЇВ. — Міністерство закордонних справ України 2 листопада заявило, що „оціночні" висловлювання Посла Росії Віктора Черномирдіна щодо Голодомору і воїнів УПА не відповідають принципам дипломатії. Так Міністерство закордонних справ прореаґувало на інтерв'ю В. Черномирдіна 2 листопада 2007 року. „МЗС України звернуло увагу, що надання оцінок з питань минулого країни та її внутрішньополітичного життя не відповідає усталеній дипломатичній практиці. Хотіли б відзначити, що українські політичні і наукові еліти, як і громадськість, здатні самостійно і без додаткових коментарів, заснованих на ідеологічних і стереотипних принципах, кваліфікувати історико-суспільні явища в житті свого народу". МЗС України закликає утримуватися від висловлювань і дій, що можуть мати неґативний вплив на розвиток добросусідських взаємин України з Росією. В. Черномирдін, відповідаючи на питання про можливе офіційне визнання воїнів УПА в Україні, сказав: „Рішення, прийняте на Нюрнберзькому процесі, терміну давнини не має. Ці люди навіки прокляті за те, що вони робили під час Великої вітчизняної війни. Яка потреба зводити їх у ранґу учасників війни? – обурився В. Черномирдін. – Сьогодні ще живі люди, чиїх дітей УПА кидала в колодязі, чиїх родичів розстрілювала цілими поселеннями. Я як людина ніколи не зможу зрозуміти, як їх можна прирівняти до учасників війни". Говорячи про можливе підписання Президентом України указу, відповідно до якого за заперечення Голодомору 1932-1933 років буде передбачена кримінальна й адміністративна відповідальність, В. Черномирдін сказав: „Я цього теж не розумію. Якщо притягувати когось до кримінальної відповідальности за розмови, то так можна далеко зайти". *(„Українська правда")*

Росія офіційно поінформувала про нові правила для українців

КИЇВ. — Російська Федерація офіційно поінформувала Україну про намір застосувати нові міґраційні правила для українських громадян, повідомив 6 листопада речник Міністерства закордонних справ України Андрій Дещиця. Українські громадяни, які будуть в'їжджати на територію Росії на термін більш ніж три доби, будуть змушені ставати на міґраційний облік. Позиція української сторони полягає в тому, що такі правила не сприятимуть вільному пересуванню громадян. Якщо Росія застосує ці правила до українських громадян, то Україна буде змушена застосувати аналогічний принцип реєстрації російських громадян в Україні. А. Дещиця повідомив, що натепер звернення російської сторони про намір застосувати нові міґраційні правила перебуває на розгляді в Міністерстві закордонних справ України. Дата застосування нових правил не визначена, оскільки для цього необхідно внести зміни до угоди про взаємні поїздки громадян України і Росії, а для внесення таких змін необхідно підписати відповідний протокол. Речник МЗС наголосив, що такі правила мають бути введені одночасно для українських і російських громадян. На початку цього року РФ запровадила нові міґраційні правила й впродовж року МЗС України проводило переговори, щоб такі міґраційні правила не були застосовані до українських громадян. Російська сторона впродовж року неодноразово порушувала питання про застосування нових міґраційних правил до громадян України, останній раз це було зроблено під час зустрічі міністрів закордонних справ України і Росії у Бєлгороді 18 жовтня. *(УНІАН)*

Українок звинуватили у порушені закону

ВАРШАВА, Польща. — Польща 6 листопада відклала ухвалення остаточного рішення щодо 70 українок, які зобов'язані залишити територію Польщі за порушення трудового законодавства. Жінки працювали на виробництві у селі Тшебуж Західньопоморського воєводства, тоді як у їхніх візах значився дозвіл на сільськогосподарські роботи. Порушення трудового законодавства тягне за собою заборону на в'їзд до Польщі упродовж року. Якщо громадянки України не залишать польську територію добровільно, їм загрожує примусове виселення та заборона на в'їзд упродовж п'яти років. Наразі справу розглядає влада Західньопоморського воєводства. *(Радіо „Свобода")*

Помянули розстріляних „Соловецького етапу“

На фото: учасники віча біля пам'ятника Лесю Курбасові в Києві, 2 листопада. Фото: УНІАН

КИЇВ. — У Києві 3 листопада відслужено Панахиду за душі розстріляних 70 років тому в'язнів „Соловецького етапу“. Пам'ять невинно убитих в урочищі Сандармох у Карелії вшанували керівники держави, колишні політв'язні, рідні репресованих та усі небайдужі. Президент і прем'єр-міністер України поклали квіти до пам'ятника режисерові Лесеві Курбасові – одному з розстріляних 3 листопада 1937 року. У своєму виступі на вічі Віктор Ющенко наголосив, що сталінізм нищив Україну з особливою ретельністю і маштабністю. „Ці втрати – непоправні. На нашій землі здійснювалося планомірне знищення українства“, – сказав Президент. Він повідомив, що Україна сьогодні висловлює слова співчуття усім народам і державам колишнього Радянського Союзу та сусідніх країн, які зазнали сталінського терору. „Україна закликає об'єднати зусилля для вшанування пам'яті жертв репресій, відкриття архівів і достеменного з'ясування маштабу вчинених злочинів, визнання свідомого характеру нищення наших націй, проголошення чіткої політичної оцінки засудження винуватців терору і гарантування належної підтримки жертвам репресій, які дожили до нашого часу“, – сказав В. Ющенко.

Президент України привітав рішення Київської міської ради про присвоєння одному з проспектів столиці імені Леся Курбаса. Президент В. Ющенко повідомив, що підписав указ про державну допомогу жертвам політичних репресій. В. Ющенко також звернувся до керівників держав колишнього СРСР з закликом спільно розробити заходи для вшанування пам'яті жертв сталінізму, оприлюднити правду про сталінські чистки 1930-их років, про репресивну машину, яка діяла в Радянському Союзі.

За даними Київського товариства „Меморіял“, наприкінці жовтня та на початку листопада 1937 року в Сандармосі розстріляли 1,111 в'язнів Соловецького концтабору. Серед них було 290 українців: науковців, письменників та політиків, у тому числі Лесь Курбас, Микола Куліш, Микола Зеров. *(Радіо „Свобода“, УНІАН)*

ЦИТАТА ТИЖНЯ

Наш інтерес полягає в тому, щоб Україна якомога швидше зформувала уряд і ми повернулися до нормальних двосторонніх відносин. Вибори, що відбулися 30 вересня, були демократичними, відносно вільними й справедливими. ОБСЕ оцінила їх позитивно. Українська економіка добре працює, – попри те, що уряд та український політикум заклопотані виборчими справами. Відбуваються вибори, формуються уряди, і країна не розпалася. Але було б в інтересах усіх сторін, щоб Верховна Рада зібралася якомога швидше, щоб уряд був зформований якомога швидше, який би він не був, цей уряд. Головне, щоб він віддзеркалював демократичну волю українського народу, це найважливіше.

Дейвід Креймер, заступник Державного секретаря США з питань европейських та евразійських справ.

Нові провокації: в Криму – „Російський марш“, у Києві – „Православна хода

СИМФЕРОПІЛЬ — Незважаючи на заборону суду, у Симферополі низка проросійських політичних сил 4 листопада провели так званий „Російський марш“ на знак солідарности з росіянами. Одна з акцій у Симферополі була організована Слов'янською партією та її союзниками. У ній взяли участь близько 200 осіб. Другу акцію провели активісти Руського бльоку, Російської громади Криму та Кримського козачого союзу. Ця акція була більш масовою і зібрала близько 1000 осіб. Учасники „маршів“ тримали прапори Росії, Криму, Андріївські стяги, а також портрети російського президента Володимира Путіна. Серед гасел учасників акцій у Симферополі були такі: „Російській мові – державний статус!“, „Звільнимо Київ – мати російських міст – від фашистської навали!“, „За Батьківщину! За Путіна! За російську мову!“ Учасники віча критикували нинішню українську владу.

Після віча учасники „Російського маршу“ в Симферополі пройшли до пам'ятника полководцеві Олександрові Суворову. Там відбулося покладання квітів „великому полководцеві від леґендарних нащадків“ і пройшло міні-віче. Люди скандували: „Великій Росії – ура!“, „Слава великому Суворову!“. Як заявив журналістам провідник кримської організації партії „Російський бльок“, депутат Верховної Ради Автономної Республіки Крим Олег Родівілов, ніхто не забороняв його політичній силі проводити „Російський марш“ в Симферополі. У низці російських міст третій рік поспіль відбулися „Російські марші“ націоналістично-налаштованих політичних сил, присвячені Дню народної єдности, що відзначається 4 листопада у Росії.

У Москві учасники ходи пройшли набережною Тараса Шевченка до готелю „Україна“, біля якої відбулося віче, організоване Рухом проти нелеґальної міґрації, Російським загальнонаціональним союзом, Слов'янським союзом та іншими організаціями. Обличчя багатьох учасників акції були приховані масками. Попередні „Російські марші“ були гостро критиковані представниками російських правозахисних організацій. Утім, на відміну від попередніх маршів, теперішні відбулися без сутичок.

У Києві, в неділю, 4 листопада, відбулась хода так званого Православного братства, яку пікетували українські націоналісти з УНА-УНСО, перешкоджаючи учасникам ходи пройти до Софійської площі. Міліція затримала 25 осіб, більшість із яких – представники УНА-УНСО. Щодо деяких будуть складені адміністративні протоколи за дрібне хуліганство. У міліції уточнили, що влада Києва дозволила Православному братству проводити акцію.

У той же час заступник голови УНА-УНСО Микола Карпюк сказав, що представників УНА-УНСО затримали бійці спецпідрозділу „Беркут“ після того, як вони намагалися перепинити ходу представників Православного братства. За його словами, Православне братство проводило хід у зв'язку зі святкуванням у Росії Дня народної єдности. М. Карпюк відзначив, що „російські структури побоялися проводити в Києві такий марш, оскільки знали, що одержать відсіч із боку національ-патріотичних сил, тому використали клір, що сидить у Києво-Печерській Лаврі“. *(ББС, УНІАН)*

Працівники міліції саджають в автомобіль затриманих учасників загороджувального пікету українських націоналістів. Фото: УНІАН

Учасники „Російського маршу“ в Симферополі, в неділю, 4 листопада. Фото: УНІАН

В Україні ліві святкують річницю революції

Низка політичних сил в Україні провела 7 листопада кількатисячні віча на відзначення 90-ої річниці Жовтневої революції. Святкування цієї дати як державного свята було скасовано кілька років тому, однак, ліві сили відзначають 7 листопада, як і раніше. Кілька тисяч комуністів та учасників молодіжних прокомуністичних рухів, а також члени організацій радянських офіцерів взяли участь у вічах. В Києві кількасот осіб узяли участь у вічу, організованому Компартією, та в покладанні квітів до пам'ятника Володимирові Леніну. Провідник комуністів Петро Симоненко говорив, що перемога комуністичної влади і створення СРСР сприяли розвиткові України.

Представники правих сил також проводять акції на вулицях Києва у день, який вони вважають Днем жалоби за загиблими від комуністичного режиму. Опоненти лівих закликають знести в Україні пам'ятники Ленінові. Депутат Євген Гірник, один із керівників Конґресу українських націоналістів, який брав участь у вічу правих сил на Михайлівській площі, зазначив, що КУН плянує скористатися рішенням Парляментської асамблеї Ради Европи від 26 січня 2006 року про злочини комуністичних режимів і подати позов до Верховного суду з вимогою заборонити Комуністичну партію України як правонаступницю КПРС. *(ББС)*

АМЕРИКА І СВІТ

Позачергових виборів в Грузії не буде

ТБІЛІСІ, Грузія. — Грузинська поліція у середу, 7 листопада, рано вранці розігнала антиурядову акцію протесту у столиці країни. Один з провідників опозиції, Ґеорґій Хаїндрава, був затриманий правоохоронцями. Після цього близько сотні демонстрантів, які ночували у наметах, без спротиву залишили площу перед парляментом. Масові протести проти політики Президента Міхаїла Саакашвілі, в яких загалом взяли участь декілька десятків тисяч осіб, розпочалися тиждень тому. Главі держави закидають зловживання владою і невдалу економічну політику. Раніше, 4 листопада, М. Саакашвілі відкинув вимоги провести позачергові вибори, твердячи, що він не має намірів піддаватись на шантаж. Заява М. Саакашвілі з'явилась на третій день протестів у столиці Тбілісі, де тисячі прихильників опозиції вимагають його резиґнації. Але він обіцяв вирішити проблеми з бідністю та безробіттям в Грузії. Це була його перша публічна поява від початку демонстрацій. Це найбільші протести в тій країні за останні чотири роки, від часу Трояндової революції, коли М. Саакашвілі прийшов до влади. Переважна більшість грузинів підтримує його прозахідну політику, але критики звинувачують його в авторитаризмі та неспроможності боротись з бідністю. *(ББС, „Німецька хвиля")*

Дипломати США відмовляються їхати до Іраку

ВАШІНҐТОН. — Сотні американських дипломатів висловили обурення рішенням Державного департаменту примусово відряджати їх на дипломатичну працю до Іраку. Ці дипломати провели зустріч з урядовцями після того, як їх обрали кандидатами на заповнення вільних місць у посольстві США в Багдаді та дипломатичних представництвах в інших провінціях Іраку. Дипломатам виділили 10 днів на роздуми. Якщо вони не приймуть призначення до Іраку, частина вільних місць будуть заповнені в примусовому порядку. А ті, хто відмовиться їхати працювати до Іраку, можуть втратити працю. Дипломати висловили стурбованість, що призначення в представництві їхньої країни в Іраку може стати смертним вироком. *(ББС)*

Дж. Буш закликав П. Мушарафа залишити пост командувача

ВАШІНҐТОН. — Президент Джордж Буш 6 листопада неґативно оцінив запровадження надзвичайного стану в Пакистані та закликав Президента Первеза Мушарафа залишити посаду генерала. Наразі П. Мушараф обіймає дві найвищі посади в країні – цивільну та військову. Також уряд Дж. Буша закликає Пакистан до швидкого повернення до демократії, зокрема до звільнення політичних в'язнів, відновлення свободи слова та проведення виборів в січні наступного року. Президент Дж. Буш зробив цю заяву після зустрічі з прем'єр-міністром Туреччини – країни, яка є найближчим союзником США в реґіоні: „Ми очікуємо, що вибори відбудуться якнайшвидше і що П. Мушараф залишить військову посаду. Ще до того, як він прийняв це рішення, ми чітко попереджали, що ці надзвичайні заходи нанесуть шкоду демократії". Президент Пакистану П. Мушараф оголосив надзвичайний стан 3 листопада. Він пояснив свій крок необхідністю протидіяти атакам екстремістів: „Екстремісти захоплюють контролю над урядом. Вони формують уряд всередині уряду. І що є найгіршим, вони намагаються нав'язати народові свою екстремістську релігійну ідеологію". Телебачення також передало, що у країні зупинено дію Конституції. Повідомлено про звільнення Верховного судді відразу після того, як той заявив, що оголошення надзвичайного стану є неконституційним. Верховний суд саме повинен був ухвалити, чи мав право генерал П. Мушараф брати участь у виборах у жовтні, перебуваючи на посаді керівника армії. Генерал П. Мушараф опинився під посиленим політичним тиском після повернення з вигнання керівника опозиції Беназір Бгуто. *(„Голос Америки", ББС)*

Десятки осіб стали жертвами вибуху в Афганістані

КАБУЛ, Афганістан. — Потужний вибух 6 листопада в Афганістані забрав життя 90 осіб. В числі загиблих – декілька депутатів парляменту країни. Вибух прогримів, коли високопоставлена делеґація відвідувала цукровий завод у провінції Баглан на північ від Кабулу. За словами депутата Файзулі Закі, в результаті загинули шість парляментаріїв. У їх числі – Сайєд Мустафа Казімі, колишній міністер торгівлі Афганістану та впливовий член Північного альянсу. Про загибель Ф. Казімі повідомив його секретар. Усього ж, за словами директора місцевої лікарні, кількість жертв багланського вибуху досягла 90 осіб, і ще близько 50 отримали поранення. Хоча інші джерела називають меншу кількість загиблих, усі сходяться в тому, що серед них є діти, поліцейські, депутати й чиновники міністерства сільського господарства Афганістану. *(„Кореспондент")*

В Індії успішно прооперували дівчинку з вісьмома кінцівками

НЮ-ДЕЛІ, Індія. — В Індії успішно 7 листопада здійснено 27-годинну операцію дворічної дівчинки Лакшмі Татме, під час якої маляті, яке народилося з чотирма руками й чотирма ногами, хірурги видалили зайві кінцівки й зайві внутрішні органи. У ході операції індійські фахівці розділили малятку його власний хребет і нирки від зайвих органів і видалили зайві руки й ноги. За словами лікаря Мамти Патіл, операція пройшла, як і було заплановано, й маля почуває себе добре. За дівчинкою інтенсивно доглядатимуть протягом 48 годин після операції. „Лікарі нас запевнили, що Л. Тамте буде вести звичайний спосіб життя після операції, як всі люди. Я продовжую молитися за свою дочку", – сказала мати дівчинки. Операція коштує близько 200 тис., дол., але для батьків цієї дитини вона нічого не коштувала – дитячий хірург, доктор Шаран Патіл з клініки Спарш у Банґалорі, почув про незвичайну дитину й запропонував зробити операцію безкоштовно. Л. Татме народилася зрослою з так званим близнюком-паразитом. Дана аномалія є варіянтом сіямських близнюків, другий з яких так і не з'явився на світ. Таке явище дуже рідкісне. *(„Кореспондент")*

В Теграні святкували річницю захоплення посольства США

ТЕГРАН, Іран — Іранська влада 3 листопада організувала демонстрації, присвячені 28-ій річниці захоплення американського посольства в Теграні. У листопаді 1979 року приміщення посольства США захопили ісламісти – після того, як Вашінґтон дозволив вигнаному з Ірану шахові лікуватися в Америці. В Ірані цей день називають „Днем національного протистояння світовому імперіялізмові". Тоді у заручники потрапили 53 американських дипломати і співробітники охорони посольства. Їхній полон тривав 444 дні. З того часу дипломатичні стосунки двох країн розірвані. *(Радіо „Свобода")*

Курдські повстанці звільнили турецьких вояків

БАҐДАД, Ірак. — Вісім турецьких вояків, звільнених курдськими повстанцями в Іраку, повернулися додому. Вояків, захоплених раніше у полон бійцями Курдської робітничої партії (ПКК) на кордоні два тижні тому, було передано 4 листопада урядовцям Північного Іраку. Після цього їх було доправлено літаком на одну з військових баз Південної Туреччини. Анкара погрожувала вдатися до військових дій проти курдських повстанців в разі, як вони не припинять напади уздовж кордону. В іракському уряді сподіваються, що звільнення захоплених турецьких вояків зменшить напруженість між двома країнами. *(ББС)*

В Еспанії оголосили вироки терористам

МАДРИД, Еспанія. — Верховний суд Еспанії визнав 21 особу, переважно мароканців за походженням, причетними до бомбових нападів на мадридській залізниці в березні 2004 року. В низці скоординованих вибухів тоді загинули понад 190 осіб. Це був один із найбільших терактів на території Европи. Загалом перед судом постало 28 осіб. Трьох з них засуджено до кількаразового довічного ув'язнення. Інших – до 12 років. Ще сімох визнано невинними, зокрема Рабеї Османа, якого вважали одним з організаторів нападів 2004 року. Впродовж чотирьох місяців судових слухань і свідчень багатьох потерпілих та очевидців сторона звинувачення намагалася довести, що підзахисні, підштовхувані ісламістським екстремізмом, сплянували і здійснили напади, внаслідок яких майже 200 осіб загинули, а 2 тис. були поранені. Сам процес був украй політичним: опозиційна Народна партія проводила паралельне розслідування в спробі довести, ніби до нападів причетна сепаратистська організація басків ЕТА. Через три дні після нападів в Еспанії відбулися загальні вибори, внаслідок яких Народна партія втратила владу. *(ББС)*

Західні держави критикують Росію щодо виборів

МОСКВА. — Росія не погоджується з критикою західніх держав щодо кількости спостерігачів на парляментських виборах. Голова Центральної виборчої комісії країни Володимир Чуров 1 листопада заявив, що Росія запросила „більш ніж досить" спостерігачів. 31 жовтня Організація безпеки та співробітництва в Европі поскаржилась, що Росія „безпрецедентно зменшила" її місію на виборах – до 70 осіб порівняно з понад 400 у 2003 році. До критики приєднались Сполучені Штати Америки. Тим часом заступник речника Кремля Дмитрій Песков застеріг світову спільноту від втручання в російські парляментські вибори. *(Радіо „Свобода")*

Школа Опри Вінфрі опинилася в центрі скандалу

ЙОҐАНЕСБУРҐ, Південна Африка. — Американська телеведуча Опра Вінфрі подарувала кожній дівчинці, що відвідує її школу в Південній Африці, мобільний телефон для того, щоб у надзвичайних ситуаціях кожна з них могла завжди зв'язатися з нею. Таке рішення О. Вінфрі прийняла 4 листопада – після того, як стало відомо про випадки насильства в школі. Днями була затримана 27-річна директор цієї школи для дівчат, збудованої за гроші О. Вінфрі. Жінку звинувачують у розбещенні неповнолітніх і сексуальних домаганнях стосовно школярок. На даний момент семеро учениць школи вже подали заяви проти звинувачуваної. Саме ці документи стануть предметом обговорення на судовому засіданні, що відбудеться найближчим часом. Школа О. Вінфрі була відкрита в Південній Африці в січні цього року, щоб дати можливість дівчаткам з бідних родин отримати освіту. Однак, одна з дівчаток, що втекли зі школи, розповіла про жорстоке поводження, насильство й образи з боку директора школи. Довідавшись про це, О. Вінфрі попросила вибачення в батьків дівчат і обіцяла зробити все можливе, щоб покарати винних. *(„Кореспондент")*

Видалили представника ООН з країни

РАНҐУН, Бірма. — Владна військова хунта в М'янмарі наказала постійному представникові ООН залишити країну. Керівництво колишньої Бірми вважає, що саме Чарлс Петрі, експерт з прав людини, несе відповідальність за критичну резолюцію, яку ООН ухвалила в жовтні після придушення продемократичних маніфестацій у М'янмарі. США вважають демарш військової хунти в М'янмарі черговим доказом небажання співпрацювати з ООН. *(Радіо „Свобода")*

КОЛОНКА КОМЕНТАТОРА

Не нормальні нормальності

Р. Л. Хомяк

ВАШІНҐТОН. – Ні, це – не нормально. Не нормально, але як приємно! Це я про день 30 вересня, коли сидів посередині хати у Вашінґтоні, оточений усіми секціями недільних видань газет„Ню-Йорк Таймс" і „Вашінґтон Пост", в яких вміщені величезні статті (дві третини сторінки, пів сторінки) про вибори до Верховної Ради України, які саме тоді відбувалися, 5 тис. миль від мене.

Я з того покоління, коли двоцалева інформація ширини одної колонки про Україну з якоїсь газети території басків або передовиця у провінційній голяндській газеті про підпільну боротьбу українців, або про суд над українським дисидентом в добі Леоніда Брежнєва ставали подіями, які заслуговували на телефонні дзвінки і швидку пересилку матеріялу, і задоволення, що хтось сказав, або принаймні натякнув на долю України і українців.

Тепер великі газети шлють своїх кореспондентів до Києва, щоб ті писали про політичні події в Україні – так само як у Франції, чи Японії, Польщі, чи в тій же зацофаній Росії.

Протягом десятиліть великі засоби масової інформації вилили на Україну не одно відро закидів, образ і перестророг. Та ще навіть зовсім недавно наша країна, зокрема Конґрес США, тримали Україну на поводі у формі додатку Джексона-Ваніка, що обмежував торгівлю. Цей анахронізм 1970-их років був задуманий проти політики Радянського Союзу, і незалежна Україна не мала нічого з цим спільного. Але дуже довго наші законодавці вештались, заки скасували це законодавство: ану ж Україна не буде належно поводитись, то можна буде її шарпнути.

Тому таке речення у статті про українські вибори Петера Фіна у „Вашінґтон Пост" від 30 вересня нанівець торощить недовіру до України: „Політичний плюралізм наявний в країні у жвавих дебатах, в різноманітності засобів масової інформації, у піднесених кінцевих вічах які влаштовували у столиці Києві усі партії, без будь-яких перешкод в останній день виборчої кампанії".

Так, це вам про Україну сьогодні, недовірливі панове законодавці, журналісти і спостерігачі різних красок. Україна, за яку ви так переживали, або вдавали що переживаєте, знову показала, що уміє влаштовувати виборні кампанії і голосувати так, як це прийнято в інших нормальних країнах.

В той час в газеті „Ню-Йорк Таймс" Кліфорд Леві показує, як вчорашній „негідник" Віктор Янукович, який три роки тому готовий був захопити владу через переворот, перетворив себе в сучасного політичного провідника. Але як? Насамперед він покінчив з російськими політтехнологами типу Ґлеба Павловського, які роками приїжджали в Україну, брали від так званих „проросійських" кандидатів купи грошей і так їх консультували, що результати виборів були жалюгідні.

Тут все ще грає ролю таке підсвідоме українське поняття, мовляв, росіяни все знають, вони нас розуміють, вони – великий народ. Я називаю це синдромом „вмєстє", себто, по-російськи, разом: ми слов'яни, вкупі з росіянами і білорусами, і – як їх називає письменник Олександер Ірванець „найбільшими слов'янами" казахами – маємо шанси бути великими, коли ми разом, „вмєстє". Неправда. І це довів цього року українець татарського походження Ринат Ахметов, дуже багатий донеччанин.

На відміну від типового колишнього совета, Р. Ахметов слухає порад і переконаний, що західні консультанти, у яких він купував поради, зробили його ще багатшим. Серед консультантів Р. Ахметова був вашінґтонський спеціяліст першої ґільдії Пол Манафорт, за яким цілий ряд успішних політичних кампаній американських і міжнародних політиків. Р. Ахметов є в партії В. Януковича і скерував американця працювати на цього політика.

Чи П. Манафорт оплатив себе? Безумовно! Це його поради перетворили „негідника" В. Януковича з його судимостями в сучасного політичного кандидата західнього профілю, який добре себе презентує у Вашінґтоні, а на передвиборному вічі з переконанням каже виборцям: „Відчуваю ваш біль і поділяю з вами бажання зробити Україну країною можливостей". І додає: „Хочу, щоб ви знали, хто я такий, – не той, про якого говорять мої противники". Це так про виступ перетвореного В. Януковича пише кореспондент „Ню-Йорк Таймс" К. Леві. Він також говорив у Києві з П. Манафортом, який запевнив кореспондента, що В. Янукович є визначним політичним провідником, якого погано розуміли. Він також критикував західнє думання, заморожене в атмосфері холодної війни, яке не бачить розмаху таких політиків, як В. Янукович.

Крім П. Манафорта, К. Леві також писав про американських консультантів, які працювали на Віктора Ющенка і Юлію Тимошенко. Все це було писане в переддень виборів, а на базі результатів виборів можна твердити, що американські експерти виправдали немалі витрати за їхню роботу, і треба надіятись, що українські політики врешті переконаються, що„вмєстє" з росіянами – це втрата часу і грошей. Ну, просто російські політики – партачі у порівнянні з досвідченими західніми.

Можна спертись на бар в Ужгороді чи в Чикаґо, чи в Ню-Йорку, або Луцьку і годинами нарікати на „оліґархів" в Україні. Але власне ці оліґархи можуть оплатити такі атрибути сучасних виборів, як політичні консультанти. А що важливіше – вони мають доступ до консультантів першої ґільдії. Грошей не досить. Треба ще мати число телефону експерта. І нинішні українські багачі, які дбають про образ своєї країни у світі, мають потрібні числа телефонів і вміють анґажувати експертів.

І все це віддзеркалюється у вищій якості репортажів про Україну в

(Закінчення на стор. 5)

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ім. ШЕВЧЕНКА

Олександер Кошиць: життя та творчість у Новому світі

Василь Гречинський

12 вересня у музичному календарі зазначене як день народження геніяльного диригента Олександра Кошиця. Вересень також містив і сумну дату, пов'язану з цим іменем: 27 вересня перестало битись серце видатного музиканта.

Генеза творчости О. Кошиця сягає в саму глибину народного мистецтва. Його творчість має всі ознаки мистця, діяльність якого розвивалась, зміцніла і утвердилась на основі музичних досягнень цілого народу впродовж тисячолітньої історії. Музична спадщина диригента, композитора О. Кошиця стала надбанням музики в цілому, цінним вкладом в утвердження хорової справи.

О. Кошиця і його творчість не можна зрозуміти і висвітлювати, не пов'язавши її з українською народною піснею. З неї він черпав силу для своєї праці, вона стала джерелом його надхнення.

Ним зібрано і записано більш ніж 500 народних пісень, різних за стилем та тематикою. О. Кошиць залишив у спадок для майбутніх поколінь опрацьовані ним або іншими композиторами, як от Микола Лисенко, високохудожні хорові твори. У творчості О. Кошицеві багато допомогло знайомство з народною піснею. Він знав її загальні схеми, спосіб її музикального виразу, знав народну музичну мову, її звороти, думки, загальні архітектурні риси різних форм: пісні історичної, побутової, ритуальної, релігійної, бойової.

„Доля дала мені найбільше щастя балакати наче в якомусь містичному тумані з самою історією, чути, як б'ється серце всієї нації, сама моя Батьківщина шепотіла мені на вухо свої жалі, свої образи, свої скарги, свої сподівання... Пісня рятувала мене і персонально. Вона стала нарешті єдиним, чому служу і вклоняюсь, як своїй святині". (Спогади, ч. 2).

Важливим джерелом творчости О. Кошиця було середовище, у якому він народився і виріс, у якому збереглися всі культурні традиції українського народу. Це середовище зформувало духовну основу О. Кошиця, людини і музиканта, у найкращий спосіб затримало традиції старовинного церковного співу – Києво-Печерської Лаври, інших українських монастирів. Це середовище бережливо плекало досягнення музики українського бароко XVII-XVIII ст., як і силу музики геніального Артема Веделя.

Іншим важелем у формуванні творчости О. Кошиця став осередок, який об'єднував українські національні музичні сили. Поряд з Кирилом Стеценком, Миколою Леонтовичем, Василем Ступницьким, Яковом Яциневичем він продовжував розвивати основи української національної музики, закладені М. Лисенком. Праця цих композиторів, яка охопила збереження музичного багатства українського народу – обробок українських народних пісень, написанням оригінальної музики того, що можна назвати своєрідним, вийнятково українським стилем у музиці.

Немаловажною рисою творчости О. Кошиця є його внутрішня сила індивідуального початку. Ця сила, в значній мірі, визначала контури мистця, його духовну структуру.

Композитор, виконавець, етнограф, музикознавець – ці визначення окреслюють його напрямки творчости. Але О. Кошиць не обмежує своєї діяльности, зосередившись на виборі одного з них. Кожний з цих напрямків він збагачує помітним творчим вкладом, у кожному з них – це сильна постать з притаманними тільки йому рисами індивідуальної мови, концепції мислення, естетичних поглядів.

Найяскравішою гранню творчости О. Кошиця було його хорове виконавство, в якому не було йому рівних. Його диригентський геній відкриває О. Кошиця як хормайстра, педагога, організатора, новатора. Хоровий звук стає своєрідною лябораторією, в якій розвивається його талант композитора-аранжувальника, який дав нові ідеї розвитку хорового мистецтва, створив нові напрямки у ньому.

До загального визнання його як диригента-віртуоза О. Кошиць проходить шлях індивідуального становлення, працюючи з різними хорами. Ще на початку минулого століття він очолив свій перший самостійний хор в с. Грузьки Київського повіту, де був вчителем у церковно-приходській школі, відтак – Академічний Братський церковний хор, будучи студентом Київської Духовної Академії, відтак – Чоловічий хор в Ставрополі, будучи учителем на Кавказі.

Новим етапом творчости О. Кошиця став переїзд до Києва та праця з М. Лисенком у 1905-1906 роках у хорі Філармонічного товариства „Боян". На молодого, талановитого диригента М. Лисенко звертає особливу увагу, запропонувавши О. Кошицеві очолити в його нововідчиненій музичній школі хорову клясу, а разом з тим вчитися композиції у професора Любомирського. У 1909-1910 роках керує хорами Семінарії, Духовної школи, Школи Сліпих та Комерційної Школи.

Особливим залишився у спогадах О. Кошиця Хор студентів університету св. Володимира, який

(Продовження на стор. 18)

Про автора: Василь Гречинський – довголітній диригент і художній керівник Українського хору „Думка" в Ню-Йорку. Закінчив Львівську державну консерваторію і Вестмінстерський хоровий коледж Райдерського університету в Прінстоні, Ню-Джерзі, маґістер музики. До приїзду в США працював головним диригентом Львівської Опери.

Ще раз про землю в Україні

Ще раз – тому що проблема з мораторієм на продаж землі виявилася навіть гострішою, ніж ми передбачали в редакційній статті у ч. 43. Не зформована ще парляментська законодавча більшість, нема ще нового уряду, а земельне питання відтягає на себе пильнішу суспільну увагу, ніж уся інша політика, разом взята. І дискусія навколо нього, самий її інтелектуальний і професійний рівень свідчить, що йдеться не про село тільки, і не тільки про економіку, а про завтрішній день України: оновить вона своє традиційне селянське обличчя, врятує і відродить села чи зробить їх безперспективними – безперспективними саме для людей, що зродувіку орали і засівали українську землю? Більшість експертів у цій галузі сходиться на переконанні, що треба скасувати мораторій на продаж землі, бо лише за цієї умови аґрарні реґіони зможуть розраховувати на збільшення інвестицій в аґрарно-промислове виробництво.

Справді – сама держава неспроможна власними силами зрушити з місця цю життєво важливу справу. Наприкінці жовтня спеціялісти Рахункової палати України прийшли до невтішного висновку: соціяльно-економічний розвиток села, визначений Державною програмою, протягом останніх років не мав жодної підтримки з боку уряду і відповідних міністерств. Ось декілька цифр, які підтверджують це. За першу половину 2007 року чисельність сільського населення, порівняно з 1991 роком, зменшилася на два млн. осіб або на 11.8 відс. Це зменшення означає погіршення умов життя в українському селі. Протягом 2001-2005 років у 3.6 тис. сіл або в 12.5 відс. від загальної їх кількости не народилося жодної дитини, а в 3 тис. сіл не було дітей віком до п’яти років. Від 1991 року, коли Україна стала незалежною державою, кількість населених пунктів зменшилася на 305. Іншими словами, ці села вимерли і перестали існувати. У 2005 році майже половина усіх сіл країни не мали шкіл та лікувальних закладів, дві третини – не мали дитячих сдків, 40 відс. – читалень і будинків культури. Тільки 22 відс. українських сіл мають водогони, 36 відс. – газ, лише 5 відс. – каналізацію.

Дія Державної програми розвитку соціяльної сфери села закінчилася в 2005 році, нова Загальнодержавна комплексна програма, котра буде чинною до 2015 року, ще не затверджена Верховною Радою. Тим часом, як свідчить згаданий висновок Рахункової палати, видатки з державного бюджету в 2006 і першому півріччі 2007 року на розвиток соціяльної сфери у селі проводилися за залишковим принципом. Навіть ті мізерні суми, які, згідно з Державним бюджетом на 2007 рік, виділялися саме як інвестиції в соціяльний розвиток села, зменшилися, в порівнянні з 2006 роком, на 67.6 млн. грн.

За такого безладу, за такого аморального ставлення влади до села і його людей – чи змінить щось до кращого скасування мораторію на продаж землі? Чи ж не маємо ми підстав для побоювання, що добре, правильне рішення в процесі переведення його з паперу в життя дасть недобрі результати, як це вже сталося не один раз в Україні?

Представництво ООН в Києві – за скасування мораторію, одначе, вважає, що, перш ніж скасовувати, треба впорядкувати земельний кадастр і зареєструвати права на земельну власність, відкривши вільний доступ до всієї інформації для громадськости – з тим, щоб унеможливити корупцію. Добре побажання, проте корупція вже так глибоко закорінена в систему суспільних взаємин, що не боїться нічого. Україною керують міхи неправедних грошей, а не розум і не відповідальність перед народом, перед майбутнім країни. Так, скасування мораторію виглядає логічним, обґрунтованим кроком. Як і застосування справжньої ринкової ціни на землю. В тих областях, де провадиться активне розпаювання земельних ділянок, невдовзі виявляється, що далеко не всі пайовики дають собі раду, бо не мають відповідної техніки, тому змушені здавати свої ділянки в оренду. То, може, доцільно в Україні узаконити не продаж землі, а продаж права на її оренду?

ЛИСТОПАД В НАШІЙ ІСТОРІЇ

„Світи, зоре, на все поле...“

6 листопада 1811 року народився Маркіян Шашкевич – поет, церковний і культурний діяч, пробудитель галицьких русинів, провісник українського відродження цього давньоруського краю, полум’яний співець нашої духовно-політичної соборности, зачинатель нової національної літератури, твореної живою народною мовою. Як легко сьогодні вимовляти ці слова - „пробудитель“, „зачинатель“, „провісник“, але уявімо собі ті далекі часи, загляньмо в старі історичні книжки, вникнім у тодішню реальність – і зупинимося у подиві, зачудовані й до глибини душі вражені життєвим подвигом цієї людини. Оце вже справді – й один у полі воїн, якщо той один, незважаючи на неприязне оточення, на інертність тогочасного суспільства, на тяжкі особисті обставини, дослухався тільки до голосу Вищої Правди у своєму серці й за тим голосом жив і діяв. Й тому з ним розкопаного і розчищеного джерельця, з „Руської трійці“, потекла з Галичини в майбутнє нації весняна і чиста, і повноводна ріка нового народного буття, вливаючись у велике море українськости.

І навіть коли взяти до уваги, що зірка М. Шашкевича повела за собою ще двох сміливців-подвижників – Якова Головацького та Івана Вагилевича, все одно висліди їхньої діяльности слід віднести до чуда. Адже довкола них все освічене, все більш-менш грамотне, все інтеліґентне і шляхетне розмовляло і писало якими хочете мовами – польською, німецькою, церковнослов’янським „язичієм“, латиною – аби тільки не мовою рідного народу.

Трійця, за всього її молодечого романтизму й ідеалізму, усвідомлювала свою ролю зачинателів нового ідейно-літературного руху, знала, який мур височіє перед нею, але також знала, що всеукраїнське небо незрівняно вище, ніж той мур, і що воно врешті засяє на цілий світ. Тому їхнє мотто лише за формою було ліричним, але за змістом – виразно революційним: „Світи, зоре, на все поле, доки місяць зійде“. Згодом Іван Франко назвав виданну трійцею у Відні наприкінці 1836 року „Русалку Дністрову“ „явищем наскрізь революційним“.

Проте річ тут не тільки в самому ентузіязмі цих піонерів національного відродження в Галичині. Річ ще більше в тому, що вони будували не на піску, а на багатовіковому фундаменті народности. Не мали потреби вигадувати нової нації, нової мови і культури – досить було заглибитися в народну гущу, послухати, як говорять між собою селяни, яких пісень співають, які казки розповідають своїм дітям.

Збираючи по села фолкльорні скарби, записуючи усну народну творчість, чільні діячі „Руської трійці“ і свідома молодь, що гуртувалася навколо них, зуміли піднятися понад чисто культурницьку працю і прийти до тих висновків, на яких трохи пізніше розвинулося українське політичне життя в краї. Один з тих підставових висновків стосувався мовно-етнічної єдности галицьких, буковинських і закарпатських русинів з українцями по обидвох берегах Дніпра. Це було мотивом одного з програмових віршів М. Шашкевича:

Руська мати нас родила,
Руська мати нас повила,
Руська мати нас любила,
Чому ж мова єй не мила,
Чом ся нев встидати маєм,
Чом чужую полюбляєм?

Особисте о. Маркіяна не могло скластися щасливо: занадто випереджував він свій час і своє оточення. Не тільки урядові чинники не сприяли йому, але й церковні ієрархи ставилися з острахом і недовір’ям до священика-поета, хоч він, як ніхто інший, усіма силами розуму і серця прихиляв небо до свого народу. А „подякою“ йому було те, що мусив служити в найбідніших селах, в найменших парафіях. Для себе не жив, горів яскравою, жертовною свічкою. Хвороба легенів, розповсюджена у ті часи, забрала його з життя у віці 32 років.

Але по смерті ця його свічечка розгорілася у всеукраїнському небі до сили і значення світоча, бо, як ще в 1943 році, з нагоди 100-річчя від дня смерти засновника „Руської трійці“ сказав Митрополит Йосиф Сліпий, „чого не вдіяли збройні повстання, щоб скинути невольницькі пута, чого не вдіяли політичні і суспільні діячі, те осягнув перший подвижник нашого відродження“.

П. Ч.

СВОБОДА

Пам'ятаймо про Україну!

Видає Український Народний Союз — SVOBODA — Published by the Ukrainian National Association

Головний редактор – Рома Гадзевич

Редактори: Христина Ференцевич, Левко Хмельковський, Петро Часто.

FOUNDED IN 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published weekly on Fridays by the Ukrainian National Association, Inc. at 2200 Route 10, P. O. Box 280, Parsippany, NJ 07054

Svoboda: (973) 292-9800; Fax: (973) 644-9510

E-mail: svoboda@att.net Website: www.svoboda-news.com

Postmaster, send address changes to: Svoboda, P. O. Box 280, 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054.

Передплата на рік $55.00, на півроку – $35.00. Для членів УНСоюзу $45.00 річно, на півроку – $30.00. За кожну зміну адреси – $1.00.

Чеки і грошові перекази виставляти на „Svoboda“.

Periodicals postage paid at Parsippany, NJ 07054 and additional mailing offices.

Адміністрація „СВОБОДИ“

Адміністратор	– Володимир Гончарик	(973) 292-9800 дод. 3041 e-mail: ukradmin@att.net
Керівник відділу оголошень	– Марійка Осціславська	(973) 292-9800 дод. 3040 e-mail: adsukrpubl@att.net
Передплата	– Марійка Пенджола	(973) 292-9800 дод. 3042 e-mail: ukrsubscr@att.net

З РЕДАКЦІЙНОЇ ПОШТИ

Роздуми дорогою до Харкова

Люба Маркевич була міжнародним спостерігачем на парляментських виборах в Україні у Балаклії, на Харківщині. До „Свободи" вона надіслала свої дорожні нотатки, які подаємо.

Ми повертаємося з відвідання шести виборчих дільниць, де нас ввічливо вітали. В одній школі, а майже всі виборчі дільниці містилися у школах, на стіні був вивішений вірш Володимира Сосюри „Любіть Україну у сні й наяву, вишневу свою Україну, красу її, вічно живу і нову, і мову її солов'їну", але голова виборчої комісії говорив з нами російською мовою.

Авто в дорозі з Балаклії до Харкова. Золота осінь панує. Сонце мерехтить з-поміж дерев, дорога стелиться поміж високими дубами, стовбури яких давно вже затратили білу фарбу, якою були помальовані ще за радянських часів. Межі між сусідами і їхніми землями відгороджені буйними деревами.

Жнива. Видно, як люди збирають рожай. Де-не-де стоять авта, але більшість людей несе в руках все те, що назбирали. Наш водій спокійно об'їжджає численні перепони на дорогах. Моя колега з Австралії спить. Молода журналістка з Харкова сидить і думає, як то скоріше додому заїхати.

Подекуди поля вже порожні, чорнозем виглядає з-під зібраного багатства, соняшники чекають перетворення на олію. Малі вогники запалені на полях. Річка поруч нас біжить своїм темпом. Тут звичайні, прості люди, які хочуть жити просто і звичайно. Їхня щирість мене вражає. З лівого боку сонце проводжає жіночку похилого віку. Куди вона йде? Тут близько навіть села нема.

Річка – Сіверський Донець. Кожне повернення пов'язане з сумом, бо покидаєш місце, до якого їхав, повний сподівань про незнане. Сонце далі супроводжує, нас, заглядає крізь буйний листяний ліс. На думку спали каштани: чи вони інші, ніж у Львові? Дерева постійно міняють фарбу і граються зі сонцем. При дорозі, обабіч траси, стоять склянки меду...

Міжнародні спостерігачі Наталія Таранська і Люба Маркевич та дівчинка з Балаклії біля пам'ятника Тарасові Шевченкові.

Час від часу при дорозі видно вінки в пам'ять аварії, часами пам'ятник досить великий, майже кам'яна капличка. Вже зовсім вечір, сонце зайшло, десь скоро місяць засяє над Харковом.

Люба Маркевич,
Чикаґо

Я тільки хочу допомогти самітнім

Я – та сама Галина Макогон, яка просила помістити в газеті звернення до людей з проханням допомогти у заснуванні старечого дому в с. Завалів Підгаєцького району, Тернопільської области. Я та сама, що написала до газети „Мамин лист". „На Україну повернусь", „Просимо розуміння".

Повернулася з України втомлена організацією будинку для старень-ких, довгим перелетом. І що я бачу? В „Свободі", ч. 33, якась східнячка Клавдія Мірецька поливає мене „болотом". Якому моєму добробутові вона позаздрила?

Народилася я в Сибіру, мої батьки тяжко працювали на шахтах. А в Львівському медичному інституті, коли подивилися, що я народилася в Кемерівській області, то сказали, що такі як я, там не можуть вчитися. Я дуже плакала, а мій тато сказав: „Відречися від мене"...

Я давно – сирота, тому, може, так жаль мені старechьких в Україні. Усього добивалися з чоловіком самі. Та і тут тяжко працюємо. Своїм листом „Прошу розуміння" я хотіла заступитися за таких, як я. Але тепер бачу, що даремно.

К. Мірецька заздрить, що мені не 70. В своїх неповні 50 я перенесла дуже тяжку операцію, але не маю ніякої „групи". Тепер я тут, бо хочу допомогти одиноким старим людям з глухої Підгаєччини. Ми з чоловіком протягом цієї поїздки в Україну витратили свої гроші і нерви. Немає там порядку. Але я – не політик, а медик, тому спішу жити для людей. К. Мірецька радить мені добиватися успіхів в праці на благо України.

Які голосні слова! Як вони вже нам набридли! Ні, я просто буду просити людей про допомогу для відкриття пансіонату для одиноких старечьких. До речі, всі пожертви йдуть на рахунок в Підгайці, а займаються тим члени громадської організації „Підгаєцька родина".

Галина Макогон,
Сейнт-Пітерсбурґ, Фльорида

В пам'ять Конотопської баталії

У січні 2007 року в журналі „Археологія", який виходить в штаті Ню-Йорк, кореспондент Ніл Ашер Зільберман описав події у Ватерлоо (в Бельгії), де в 1815 році військо Наполеона Бонапарта зазнало остаточної поразки від рук військової коаліції Прусії і Англії.

Люди, які завідують історичними пам'ятниками, забажали пристосувати цю місцевість до вимог сучасного туризму, тобто поширити автостради, збудувати нові приміщення для туристів, крамниці з альбомами, конференційні залі, ресторани, парковища тощо. Тепер побойовище можна було б побачити тільки на комп'ютерах, музеї було б перенесено на задній плян. Одне слово, кожний міг би погуляти досхочу, але до зрозуміння суті події такі новації туриста не привели б.

Після того, як Н. Зільберман написав цю статтю, я мав нагоду прочитати в пресі, що Ватерлоо залишиться без комп'ютерів і автострад, що консервативний підхід до цієї історичної пам'ятки переважить новаторство.

Пишу я про це, тому що 350-річчя звитяги гетьмана Івана Виговського і його козаків над московським військом під проводом князя Василя Трубецького під Конотопом зближається неухильно і ніде не видно зрушення, щоб цю річницю відзначити.

Ставлять пам'ятник цариці Катерині, міста і далі носять імена Кірова, Петровського, Дзержинського та інших ворогів українського народу, але відзначити справжній геройський чин на честь і славу України держава, видно, не наважується. Чи не варто почати приватну акцію з підготування цієї дати до всенародного, гучного відзначення?

Варто подумати також над тим, щоб цю місцевість зробити меморіяльним парком з відеорамами, пам'ятниками, музеями та іншими об'єктами, які розповідали б гостям, особливо військовим, школярам і студентам про минулу славу.

Досвід Ватерлоо не треба повторювати, проте з нього можна вчитися.

Але з кожним нововведенням на полях Конотопської баталії треба зачекати до закінчення основного науково-археологічного обстеження цього терену, бо такого обстеження дотепер не було.

Василь Рождественський,
Вудгевен, Мишиґен

Щира подяка українським кредитівкам

Минулого літа я стала учасницею щорічної конференції Централі українських кредитівок Америки (ЦУКА), яка проводилася в Клівленді. Мені було приємно побачити щире і правдиве зацікавлення ЦУКА розвитком нової хвилі кредитної кооперації в Україні. Під час конференції мені пощастило побувати на урочистому концерті з нагоди святкування ювілею спілки у Клівленді. Виступи під час цього концерту були прикладами вищої майстерности, любови до рідної мови і пісні!

Шкода, що мало людей в Україні знають про силу, звитягу, відданість українства за межами держави. Про діяспору не знімають фільмів, не готують телепрограм, дуже рідко бувають інтерв'ю з видатними представниками закордонного українства на радіо. Звісно, є український випуск „Голосу Америки" на п'ятому каналі. Але чому на державному телебаченні немає щотижневої програми, яка розповідала б про події в українстві за кордоном?

Як учасниця Світового конґресу українців 2006 року, не можу не закликати українські кредитні спілки США та Канади сприяти тому, щоб досвід кредитівок поширювався і в закордонних громадах. Я пропоную включити до програми Світового конгресу 2008 року „круглі столи", присвячені вивченню досвіду кредитних спілок закордонного українства. Було б добре, якби „Свобода" приділила увагу цьому українському досвідові.

Наша кредитна спілка „Полтава-взаємопоміч", яка організувалася в 2001 році, вже третій рік поспіль, хоч із труднощами, здійснює програму кредитування за низькими процентними ставками членів Українського товариства глухих, а з 2007 року ми почали кредитувати людей з особливими потребами, які пересуваються на візочках. Будемо безпроцентно кредитувати родини, діти яких мають видатні успіхи, для участи дітей у конкурсах та змаганнях.

Всі проєкти пільгового кредитування здійснюються в обсязі 100 тис. грн. за рахунок фондів, зформованих від доходів нашої спілки. Але їх початком була допомога від „Ukrainian Federal Credit Union", дирекція якої з першого кроку підтримала нашу ідею пільгових програм кредитування. В 2007 році ми отримали також допомогу від наших друзів з кредитних спілок „Ukrainian National Federal Credit Union" та „Self Reliance New York Federal Credit Union". Я дякую кредитним спілкам за їх велику працю.

Якщо хтось зацікавиться програмами пільгового кредитування інвалідів через кредитні спілки та безпроцентного кредитування розвитку талановитої молоді, то може отримати інформацію з цього питання у Анни Корнило з Української федеральної кредитної спілки, голови клюбу міст-побратимів „Полтава-Ірондеквойт" Ольги Климко. Тел.: (380-50) 327-86-05. Електронна пошта: klymko@kot.poltava.ua.

Ольга Климко,
Полтава

Пам’ятаймо про Голодомор 1932-1933 років в Україні!

24 листопада – День пам’яті жертв голодоморів

Указом Президента України від 2 листопада встановлено День пам’яті жертв голодоморів, який відзначатиметься 24 листопада. Утворено Організаційний комітет з підготовування та відзначення цього дня. Оголошено 24 листопада, о 4-ій год. дня, на вшанування пам’яті жертв геноциду Українського народу хвилину мовчання. Буде припинено на цей час працю в органах державної влади та органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах та організаціях (крім підприємств, де це не допускається за технологією виробництва), рух громадського та приватного транспорту у населених пунктах з подаванням відповідних звукових сигналів.

На території України 24 листопада буде приспущено Державний прапор України, обмежено проведення розважальних заходів, внесено відповідні зміни до програм радіо і телебачення. У День пам’яті жертв голодоморів відбудеться покладання вінків і композицій з житніх та пшеничних колосків до пам’ятних знаків, місць поховань жертв голодоморів, вшанування пам’яті загиблих хвилиною мовчання, запалення свічок, проведення вечорів-реквієммів та інших скорботних заходів.

Кабінет міністрів України має вжити невідкладних заходів щодо прискорення проектування та спорудження у Києві Меморіялу пам’яті жертв голодоморів в Україні, активізувати проектування та спорудження пам’ятника жертвам Голодомору 1932-1933 років у Вашінґтоні (Сполучені Штати Америки), відповідних пам’ятників та пам’ятних знаків в інших державах. Міністерство закордонних справ України має забезпечити проведення закордонними дипломатичними установами України заходів, пов’язаних з відзначенням у 2007 році Дня пам’яті жертв голодоморів, сприяти Міжнародному координаційному комітетові Світового Конґресу Українців у відзначенні 75-их роковин Голодомору в Україні представниками української громадськости за кордоном. *(Прес-служба Президента України)*

ЮНЕСКО прийняла резолюцію про Голодомор

1 листопада 34-та сесія Генеральної конференції ЮНЕСКО, до складу якої входять 193 країни, одноголосно прийняла резолюцію „Про вшанування пам’яті жертв Голодомору в Україні”. Генеральна конференція ЮНЕСКО, нагадуючи про Голодомор 1932-1933 років, через який загинули мільйони безвинних українців, висловила впевненість, що трагедія Голодомору, яка була викликана жорстокими діями та політикою тоталітарного сталінського режиму, має стати попередженням сучасним та майбутнім поколінням. У тексті Резолюції Генеральна конференція ЮНЕСКО вшанувала пам’ять загиблих та висловила співчуття жертвам Голодомору 1932-1933 років в Україні та жертвам голоду, що також мав місце у Росії, Казахстані та інших частинах колишнього СРСР. Крім того, Генеральна конференція звернулася до країн-членів ЮНЕСКО з закликом поширювати інформацію про Голодомор шляхом її включення до просвітницьких та науково-дослідних програм з метою засвоєння майбутніми поколіннями уроків цієї трагічної сторінки історії.

„Ця резолюція є свідченням того, що праця, проведена Україною, політичними силами, дипломатією за останні два роки стосовно Голодомору в Україні отримала визнання у 193 країнах світу, – сказав Президент України Віктор Ющенко з цього приводу і підкреслив, що ЮНЕСКО стала першою міжнародною організацією, яка прийняла таку резолюцію. Він висловив упевненість, що настане час, коли Голодомор більшість країн світу визнають актом геноциду українського народу. (*Укрінформ)*

Відбудеться вшанування в УОКЦ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. – 17 листопада дирекція Українського освітньо-культурного центру (УОКЦ), „Наша Українська Рідна Школа“ (НУРШ), і Союз Українок Америки – Округа Філядельфія запрошують учнів та громаду на відзначення 75-ліття Голодомору, яке відбудеться о 12:45 год. по полудні в головній залі УОКЦ. Вступ безкоштовний. В програмі: виступи учнів НУРШ, спогади тих, що пережили Голодомор, відеофільми про вшанування пам’яті жертв Голодомору в Україні, фільм „Незнаний голод”, зроблений 1983 року канадським кінематографістом Тарасом Гукалом у Квебеку, Монреаль. Ця маловідома документальна стрічка стала першим фільмом про Голодомор в Україні.

Адреса УОКЦ: 700 Cedar Rd., Jenkintown, PA 19046, тел. (215) 663-1166, електронна пошта: contact@ueccphila.org

Андрея Жаровська

17 листопада: жалібний похід і Панахида в Ню-Йорку

НЮ-ЙОРК. – В суботу, 17 листопада, тисячі українських американців візьмуть участь в поході з гаслами „Ґеноцид в Україні, 1932-1933 роки: 10 мільйонів жертв” та „Голодомор – вбивство голодом,” який відкриє цілорічний ряд імпрез на вшанування пам’яті жертв Голодомору. Жалібний похід розпочнеться при Українській католицькій церкві св. Юра та завершиться при катедрі св. Патрика, де буде відслужена соборна Панахида. „Жалібний похід є першим етапом праці з поширення інформації про українців, які загинули під час ґеноциду 1932-1933 років, – сказав Михайло Савків, голова Крайового комітету з відзначення 75-ої річниці українського ґеноциду 1932-1933 років та президент Українського Конґресового Комітету Америки. – Ми плянуємо організувати виставки та конференції, готуємо навчальні пляни для середніх шкіл та університетів американського загалу та світу про Голодомор. Також надіємося відкрити пам’ятник у Вашінґтоні”.

Під час Жалібного походу його учасники роздаватимуть брошури, які включатимуть поштівки, адресовані до Державного секретаря США Кондолізи Райс, з закликом рекомендувати Президентові Джоржеві Бушеві визнати ґеноцидом Голодомор в Україні.

7-ма вулиця перед церквою св. Юра буде закрита для автомобільного руху. Якщо ви прийдете автом чи автобусом, просимо виходити на сусідній авеню. Автобуси повинні мати на передньому вікні напис: „Ukrainian Genocide March“. Автобуси можуть паркуватися на 50-ій вулиці, між 5-ою та 6-ою авеню, при катедрі св. Патрика.

Доїзд підземкою – лінія 6 – до зупинки „Astor Place“, або підземкою „R“ чи „W“ до 8-ої вулиці та Бродвею. Автобусні маршрути: M15 (найближчий), M101, M102, M103, M1, M2, M3, M8. Збиратися слід не пізніше 11:30 ранку, похід починається точно об 11:45 ранку.

Радимо одягати традиційні вишивані сорочки та блюзки, а також одяг, пригідний до цієї сумної нагоди. Членів молодечих організацій Пласт та СУМ також просимо вдягнути вишиванки.

Похід пройде вздовж 3-ої авеню до 51-ої вулиці, потім поверне на 5-ту авеню до катедри св. Патрика. Соборна Панахида буде відслужена в катедрі від 2-ої до 3-ої год. по полудні.

Якщо ви не можете взяти участь в усьому поході, просимо зібратися на Dag Hammarskjold Plaza (885 Second Avenue at 47th Street) о 1-ій годині по полудні і приєднатися до походу в той час.

Поліція заборонила вживати дерево або метал для виготовлення транспарантів, тому будуть виготовлені плякати для учасників. Закликаємо учасників принести малі прапорці з плястиковими ручками.

Візьміть участь у Жалібному поході 17 листопада!

Крайовий комітет з відзначення 75-ої річниці Голодомору 1932-1933 років

24 листопада – хвилина мовчання

Світовий Конґрес Українців підтримує ініціятиву Президента України Віктора Ющенка оголосити 24 листопада, о 4-ій год., на вшанування пам’яті жертв геноциду Українського народу хвилину мовчання, зупинивши на цей час роботу в органах державної влади та органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах та організаціях.

СКУ закликає діяспору приєднатись до запланованої в Україні акції і відповідним чином, незалежно від місця проживання та обставин, у той час, який би збігався з 4-ою год. по полудні в Україні, хвилиною мовчання вшанувати пам’ять 7-10 мільйонів ні в чому не винних наших земляків, у тому числі й дітей, які в 1932-1933 роках загинули страшною голодною смертю. Тож цим символічним єднанням разом з нашими братами та сестрами на рідних земля віддаймо, як одна велика родина, належну пам’ять і шану мільйонам жертв українського народу, нашим загиблим побратимам.

СКУ

ЖИТТЯ ГРОМАДИ

Відбувся 22-ий з'їзд КУК

ВІНІПЕҐ, Канада. – Від 19 до 22 жовтня відбувався 22-ий зїзд Конґресу Українців Канади (КУК) – під загальним гаслом „Єднаймо нашу громаду!". З'їзд обрав Павла Ґрода, адвоката і підприємця з Торонто, своїм президентом. Виступивши перед делеґатами, П. Ґрод окреслив найважливіші заходи з метою пожвавлення діяльности КУК у канадському суспільстві. Зокрема він запевнив, що громада належним чином відзначить пам'ять жертв Голодомору-геноциду 1932-1933 років в Україні у 75-ту річницю цього злочину. П. Ґрод також пообіцяв, що до жовтня 2008 року КУК матиме в Отаві відділ зв'язків з федеральним урядом. П. Ґрод подякував своїй попередниці на посаді президента КУК Орисі Сушко за самовіддану працю і відзначив її численні досягнення.

В залі 22-го з'їзду КУК

Новообраний президент КУК Павло Ґрод.

Делеґати обговорили широкий діяпазон питань, серед яких – збереження української спадщини в Канаді, освіта українською мовою, сприяння КУК розвиткові української культури в Канаді, а також подальший розвиток взаємин між Канадою та Україною. Відбулася критична дискусія. Результатом усіх засідань стали важливі резолюції, які затвердив з'їзд і які слугуватимуть дороговказом Раді директорів КУК у наступні три роки. Ці резолюції можна буде побачити на вебсайті КУК: www.ucc.ca.

Особливої уваги було надано залученню молодих українців Канади до праці в КУК, зокрема членів Союзу Українських Студентів Канади (СУСК), який уперше за багато років провів своє загальне зібрання одночасно зі з'їздом КУК.

З'їзд прийняв зміни до Конституції КУК, які передбачають безпосередню участь філій КУК у роботі центральних законодавчих органів Конґресу, а також обрання всіх екзекутивних членів Ради директорів безпосередньо з'їздом КУК кожні три роки.

Під час з'їзду Медаль Тараса Шевченка, найвищу нагороду КУК, одержали Джеймс Темертий, Радослав Жук, Йосип Гошуляк, Роберт Климаш і Галина-Квітка Кондрацька. За внесок у розвиток громади медалі одержали Євген Чолій, Орест Павлів, Леся Швалюк та Михайло Залещук. Докторів Петра і Доріс Кулів з'їзд відзначив за цінний внесок в розвиток освіти. Колишній прем'єр-міністер Канади Браян Малруні теж отримав цю нагороду від КУК на церемонії в Отаві раніше цього року. Спеціяльні нагороди за активну громадську працю одержали двоє студентів – Олександра Кіндрат і Артем Луговий.

Архиєпископ Юрій, сенатор Рейнел Андрейчук, Христина Каліцінська, Софія Качор.

Посол України в Канаді Ігор Осташ від імені Президента України вручає Орисі Сушко орден Княгині Ольги.

Новообрана Рада директорів КУК.

Українська...

(Продовження зі стор. 1)

леґендарного Командира Романа Шухевича-Тараса Чупринки увійшла до шкільних підручників в Україні.

Після вступних завваг Т. Гунчак попросив до слова колишнього бійця УПА, редактора багатотомного „Літопису УПА" й автора низки статтей на цю тему проф. Петра Потічного з Канади, який доповідав на тему „УПА з перспективи 65 літ". Доповідач, як авторитетний історик з цього питання, ствердив, що УПА постала з доконечних життєвих потреб українського народу. Зудар між обидвома фашизмами, коричневим і червоним, в основному відбувався на землях України. Саме на українській території руйнувались історичні культурні і економічні надбання, а мільйони українців ставали жертвами цього зудару. У таких обставинах не було іншої альтернативи, як боронити себе збройно. Перші спротиви гітлерівським вандалам поставила Організація Українських Націоналістів (ОУН) під проводом С. Бандери, формуючи самооборонні відділи, що стали закваскою до всенародної форми боротьби – Української Повстанської Армії.

Доповідач підкреслив, що важливою подією став у 1943 році III Надзвичайний Великий Збір ОУН, на якому організація виразно еволюціонувала, відмовившись від програми донцовського „інтеґрального націоналізму". Такого розвитку політичної думки, повернення до демократії, як це виявилось у лавах ОУН під час Другої світової війни, Україна давно не мала. І цим, як справедливо зазначив доповідач, можемо тільки пишатись. Правда, декому й сьогодні трудно повною мірою осягнути інтелектуальну творчість таких підпільних публіцистів, як „Полтава" – Петро Федун, „Горновий"– Осип Дяків, „Петро Дяків" – Дмитро Маївський й інші. Їх ідейно-політична спадщина за 1944-1954 роки налічує сотні публікацій.

Доповідач особливо наголосив, що УПА була збройною силою всього українського народу, а не представляла, як дехто намагається це доводити, однієї політичної партії. „Тому вважаю шкідливим використовувати назву ОУН у сполученні з УПА , як нібито одне і те саме", – сказав проф. П. Потічний. В УПА були не тільки члени ОУН, хоч у підпільних писаннях роля ОУН у визвольній боротьбі чітко підкреслювалась і була домінуючою. Старшинами УПА були також колишні старшини УНР – Ступницький, Омелюсік та інші. Серед старшинського складу генерал-хорунжий Т. Чупринка мав винятковий досвід і також виняткові військові здібності в розумінні партизанської стратегії.

УПА була дисциплінованою військовою формацією, що також підкреслюють звіти командирів радянських партизанських груп. Доповідач не обминув такого цікавого факту, що стійким елементом в УПА було наше село, бідняки і середняки. Участь міського населення була мінімальна. Відчувався брак старшин. За німецької окупації сили українського Опору начисляли приблизно 40 тис. вояків, а у 1944 році це число сягало до 100 тис. вояків. Українське підпілля не мало жодної сторонньої допомоги, жертовно підтримував його тільки український народ, за що по війні заплатив сибірською каторгою.

Тему „Роман Шухевич – командир і політик" висвітлювала доповідь д-ра Дмитра Штогрина, яку прочитав Василь Махно. Автор доповіді, окреслюючи політичний і військовий портрет Р. Шухевича, заторкнув тезу київського історика Юрія Шаповала, який пише, що існує „потреба в науковій біографії Романа Шухевича, бо ж сьогодні існує ніби два Романи Шухевичі: перший – леґендарний націоналіст, борець за незалежну Україну, нескорений Головнокомандувач УПА, а другий, як вигадує про нього і про всіх наших борців за свободу проросійська і лівацька преса в Україні, – „фашистський головоріз". На думку Ю. Шаповала, сучасні дослідження і статті, присвячені Р. Шухевичеві, мають панегіричний характер.

Д. Штогрин правильно стверджує: якщо іти за логікою Ю. Шаповала, то вся наша історія буде двоїстою, міститиме нашу українську правду і правду, ворожу нам, російську. Деякі російські історики ще й сьогодні намагаються переконувати, що Україна – це австрійська вигадка. Ю. Шаповал спирається на пострадянські джерела, як на „достовірніші". Чи це справді так? Адже ми знаємо, як творились ці „джерела", як невинні люди під тортурами ставили під тими „достовірними джерелами" свої підписи. Також треба бути дуже обережними з каґебівськими „джерелами". Донині невідомо, як загинув Р. Шухевич і де спочивають тлінні останки Романа Шухевича. Тому й наголосив д-р Д. Штогрин, що не всі архіви репресивних органів радянського періоду, зокрема коли йдеться про українську визвольну боротьбу, можна вважати правдивими.

Незаперечно, Р. Шухевич був винятковою людиною, яка творила історію, визначала шлях української визвольної боротьби у найбільш тяжкий час Другої світової війни і в перші повоєнні роки. Загартований спортовець, пластун, професійний військовий, мав за собою закінчену Політехніку у Данціґу, переслідування й арешти, Березу Картузьку і Бриґідки – то була велика школа визрівання політичного діяча і керівника підпільної боротьби.

Бачимо Р. Шухевича серед закарпатських січовиків у надзвичайно гострий момент боротьби за незалежність Карпато-Української держави у 1938-1939 роках, відтак у батальйоні „Нахтіґаль" і в кінці – на чолі УПА в складі своєрідного національного парляменту – Української Головної Визвольної Ради, яку очолив Кирило Осьмак, а Р. Шухевич був її генеральним секретарем та відповідальним за військові справи.

У програмі конференції був виступ молодого науковця і співробітника Центру дослідження визвольного руху у Львові Михайла Романюка. Свій виступ він обмежив до інформації про секретні архіви, які віднедавна доступні для дослідників. Доповідач повідомив, що архів Р. Шухевича був спалений в 1989 році, але не подав джерела цієї інформації.

На закінчення голова Всегромадського комітету відзначення двох ювілеїв Б. Гаргай склав щиру подяку Науковому Товариству ім. Шевченка за влаштування цієї конференції, а ведучому, доповідачам і присутнім – за участь.

Виставка фото-експонатів УПА була другою з черги імпрезою. Її відкриття відбулось у неділю, 14 жовтня, в Українському Музеї. Це день св. Покрови, традиційне козацьке свято, що також стало святом УПА. У цей день, 14 жовтня 2007 року, Президент В. Ющенко своїм Указом присвоїв Звання Героя України Р. Шухевичеві, посмертно, за внесок „у національну боротьбу за свободу і незалежність України, з нагоди 100-річчя від дня народження та 65-ої річниці створення Української Повстанської Армії". Цей указ – це вже історія нової, незалежної України.

Відкриваючи виставку, голова Українського Музею Ольга Гнатейко привітала Постійного представника України при ООН Посла Юрія Серґеєва, Генерального консула України в Ню-Йорку Миколу Кириченка, і попросила до слова директора УМ Марію Шуст, яка поділилась своїми враженнями про виставку, присвячену Армії Нескорених. З цієї надзвичайної нагоди щиро привітали колишніх учасників боротьби за свободу і назалежність українського народу, організаторів та усіх присутніх на виставці Посол Ю. Серґеєв та Генеральний консул М. Кириченко.

Б. Гаргай, вітаючи присутніх, склав щиру подяку голові УМ О. Гнатейко і його директорові М. Шуст за професійне влаштування цієї справді історичної виставки. Він також представив гостя з України М. Романюка, який, поряд з Володимиром В'ятровичем, є співавтором виставки „Армія Нескорених".

Промовляє Богдан Гаргай.

Отже, на 22 банерах представлене життя українського Опору. Банери – це великі полотна, на них представлені, в кольорах, різні знімки членів підпілля, вояки УПА, члени-засновники УГВР, пляни криївок, підземних сховищ, підпільні видання, накази, відозви, заклики, летючки, в загальному відображено підпільне і партизанське життя.

Академія і концерт, присвячені 100-річчю від народження Р Шухевича і 65-річчю утворення УПА, відбулася у неділю, 21 жовтня, у залі університету Купер Юнійон, у Ню-Йорку. Академія була завершенням цих справді святкових відзначень.

Під звуки оркестри „Батурин" з Торонто, Канада, яка діє при Осередку СУМ ім. Тараса Чупринки, під дириґентурою Дениса Грабовського, увійшли на сцену з прапорами прапороносці, ветерани військових формацій – УПА, Українських Дивізій, Пласту і СУМА. Оркестра виконала американський гимн і „Боже великий єдиний", цим започаткувавши програму свята.

(Закінчення на стор. 11)

Виступає хор „Думка" з Ню-Йорку.

Українська...

(Закінчення зі стор. 10)

Народний артист України Іван Бернацький прочитав „Присягу воїна УПА“. Ведучий програмою Ігор Длябога попросив до привітального слова голову Всегромадського комітету Б. Гаргая. І коли він привітав присутнього на залі сина Р. Шухевича, Юрія, з дружиною Лесею, авдиторія відгукнулась встанням з місць і спонтанними довготривалими оплесками. Далі Б. Гаргай вітав Посла України в США Олега Шамшура, Посла Ю. Серґєєва, генерал-лейтенанта збройних сил України Леоніда Голопатюка, Генерального консула М. Кириченка і секретаря консульства Віталія Погрібного. Окремо вітав Владику УКЦ Софрона Мудрого з Івано-Франківська, вояків УПА, голову Світового Конґресу Українців Аскольда Лозинського, духовенство українських Церков та всіх присутніх.

Посол О. Шамшур теплими словами привітав гостя Ю. Шухевича, членів УПА і всіх присутніх, і висловив кілька вдумливих думок про Р. Шухевича і вояків УПА.

Відтак оркестра „Батурин“ виконала маршові пісні: „Гей степами“ – О. Брезденя, „Вперед“ – Ю. Кулицького, „Не ридай, моя мати“ і „Воєнні пісні“ – О. Брезденя.

Ю. Шухевич, син командира УПА, який внаслідок своєї хресної життєвої дороги втратив зір, а тепер рухується тільки при допомозі своєї дружини Лесі, без патосу, спокійно і ясно виголосив святкове слово. Не вживав слово „батько“, говорив про Романа Шухевича як про військовика, політичного в’язня польського періоду, підпільника, командира УПА і засновника УГВР. Пригадав події Другої світової війни, коли український народ голосно заявив Актом 30 червня 1941 року, хто є господарем цієї землі. Наслідки цієї заяви нам відомі: були заарештовані члени уряду на чолі з Ярославом Стецьком, багато членів ОУН опинились у гітлерівських концентраційних таборах. В цих історичних подіях роля Романа Шухевича була визначальною. Ю. Шухевич зокрема підкреслив колосальний вклад членів ОУН у розвиток УПА, яка була всенародною збройною формацією. Згодом у вирі боротьби постала потреба покликання до життя Української Головної Визвольної Ради, у якій були не тільки члени ОУН.

Під кінець Ю. Шухевич заторкнув і сучасну ситуацію в Україні, наголосивши, що країна повинна змагати до політичної і духовної єдности.

У мистецькій частині виступили відомі оперні співаки Олег Чмир і Оксана Кровицька, які, при фортепіяновому акомпаніяменті Лариси Крупи, виконали: „Повіяв вітер степовий“ – М. Скорика, і дует Одарки і Карася з опери „Запорожець за Дунаєм“ – С. Гулака –Артемовського. Артист І. Бернацький з Ганусею Грабовською і Максимом Лозинським стилізовано продеклямували Шевченкове „Та не однаково мені“

Хор „Думка“ під дириґентурою Василя Гречинського, при фортепіяновому супроводі Лариси Гутникевич, виконав: „Зродились ми великої години“, „Гей, степами“ – І. Недільського, „Чи чуєш, мій друже юначе“ – З. Сов’яка, „Родимий краю“- А. Кос-Анато-льського і „Машерують вже повстанці“ – В. Гречинського. Авдиторія гучними оплесками дякувала за прекрасні виконання.

У другій частині програми оркестра „Батурин“ виконала в’язанку народних і повстанських пісень. Людмила Грабовська у ролі Марусі і та І. Бернацький у ролі мандрівного дяка майстерно виконали фраґмент з поеми Ліни Костенко „Маруся Чурай“.

Далі голова Товариства вояків УПА Лев Футала і голова Об’єднання вояків УПА Юліян Котляр вручили грамоти і медалі колишнім воякам УПА.

І знову на сцені – хор „Думка“ звучать пісні „Дніпро реве“, на слова Б. Чайченка, муз. Д. Січинського, сольо Р. Літепло; „Ой на горі, на горі“ А. Гнатишина з сольом В. Тершаківця; „Вже вечір вечоріє“ З. Сов’яка; і „Ми українські партизани“ – В. Гречинського, при сользаспіві П. Літепла.

Перед завершенням програми оркестра „Батурин“ виконала в честь УПА „Поклін і слава“, а на закінчення хор „Думка“ і оркестра „Батурин“ під дириґентурою Д. Грабовського разом виконали „Ще не вмерла Україна...“ .

Поза програмою, несподівано для деяких членів Всегромадського комітету, ведучий Ігор Длябога прочитав заяву, адресовану урядові України щодо потреби негайного, на державному рівні, визнання УПА.

У наступному числі „Свободи“ буде вміщено фоторепортаж з цих святкувань.

Юрій Шухевич (справа) і Посол Юрій Сергеєв (посередині) вітали колишніх вояків УПА.
Фото: Степан Слуцький

Українська Євангельська церква

закликає:

Вивчайте Біблію, живіть за Словом Божим!

На пожертви нашої громади щотижня на цьому місці ми стисло розповідаємо про кожну з 66 книг Біблії

69. Друга книга Самуїлова, 11: гріх Давида

Коли військо царя Давида пішло на війну проти амонитян і обложило місто Рабу, цар залишився у Єрусалимі. Одного вечора він побачив з даху свого палацу вродливу Вірсавію, дружину Урії, яка купалася в сусідньому саду. Цар послав за нею і „поклався з нею“. Вірсавія завагітніла, а Давид викликав з війни Урію, щоб той перепочив вдома. Але Урія не пішов додому, а залишився з слугами царя. Наступного дня Давид запитав в Урії, чому той не йде до жінки, і почув, що Урія не може лежати зі своєю жінкою, коли усі вояки „таборують на голому полі“. Цар почав частувати Урію, „підпоїв його“, але той знову не пішов до жінки. Тоді цар вислав його знову на війну з листом до командувача, в якому наказував поставити Урію у найнебезпечніше місце. Так і сталося, Урія і ще кілька вояків загинули при облозі Раби. Командувач послав вісника до царя і наказав йому, коли побачить, що цар гнівається через такі втрати, сказати, що й Урія загинув. Цар не гнівався, лише зауважив, що хтось мусить загинути на війні.

Запрошуємо Вас до Української Євангельської церкви в місті Юніоні, Н. Дж. У нашій церкві проводяться Божі Служби: щонеділі – о 10:30 ранку, а також щосереди –о 7-ій години вечора. Кожної неділі, о 9:30, діють школи з вивчення Біблії – для дорослих і дітей. Щосереди, о 5-ій вечора, проводиться роздавання харчів для потребуючих. Наша адреса: 2208 Stanley Terrace, Union, NJ 07083. На цю адресу можна надсилати запитання з приводу прочитаних переказів Біблії. Телефон: (908) 686-8171. Електронна пошта: ueag@verizon.net

Пастор **Володимир Цебуля**
Тел.: (908) 591-0800

Твоя Кобза ще не вмерла...

ТРОЙ, Ню-Йорк. – У березні 1988 року у містечку Трой, було відкрито чудовий пам’ятник Тарасові Шевченкові. Ініціятором побудови пам’ятника був Український Конґресовий Комітет Америки. Від дня відкриття пам’ятника поетові та до останніх днів свого життя головним опікуном „шевченківського кутка“ був св. п. Василь Боднар. З теплою батьківською любов’ю та гордістю за свою громаду він завжди приходив до пам’ятника, щоб переконатися що все у зразковому стані: квіти, зелені насадження, освітлення, українська символіка.

Тепер молоде покоління місцевих українців взяло на себе обов’язок утримувати „шевченківський куточок“ у зразковому стані. Ось і цього року впорядкувати пам’ятник Кобзареві прийшли його нащадки.

Діти завзято поралися біля пам’ятника. На запитання перехожих про увічнену особу вони гордо відповідали: „Це наш поет Тарас Шевченко!“. Окремі дивувались такій відповіді та висловлювали слова вдячности. Дітей надихав вірш про поета:

Твоя кобза ще не вмерла,
На ній струни всі бринять,
Та про твою вічну славу
Всі народи гомонять.

Тарас Мищук

Пам’ятник Тарасові Шевченкові у Трой, Ню-Йорк.

Діти на впорядкуванні пам’ятного місця.

До 45-ліття хору „Прометей“

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. – Цього року філядельфійський чоловічий хор „Прометей“ відзначає 45-ліття мистецької діяльности у США і Канаді.

Засновниками хору була група співаків колишнього хору „Ватра“ та інших ентузіястів української хорової традиції. В числі 16 співаків, яких запросив д-р Ярослав Бернадин, хор „Прометей“ розпочав свою працю восени 1962 року під мистецьким проводом проф. Івана Задорожного, музиколога і талановитого диригента. Перший концерт (генеральна проба) відбувся весною 1963 році в Честері, поблизу Філядельфії, де присутньої публіки було майже стільки ж, як хористів на сцені.

За 45 років сталося багато змін не лише в хорі, але й в світі. Змінилася не лише політична дійсність, але й безпосередні взаємини діяспори з рідним краєм. Сьогодні Україна вільна і всім доступна. За роки незалежности США рясно відвідують театральні та естрадні групи, хори і солісти з рідного краю.

В часи поневолення України хор „Прометей“, як і інші українські мистецькі одиниці, був тим пульсуючим джерелом мистецько-культурної спадщини і духовности, яке надихало українців рідним словом і рідною піснею, берегло пам’ять про батьківщину.

За роки існування хор „Прометей“ працював з неперевершеними довголітніми диригентами – професором і музикологом І. Задорожним, талановитим композитором і хормайстром Михайлом Длябогою.

Здібними диригентами були Роман Степаняк, Володимир Тритяк, відомий скрипаль і хормайстер Адріян Бриттан. Музичний супровід тримався всі роки в компетентних руках Ірени Чуми, Лідії Бульби, Ірени Пелих-Зварич, Галі Мазурок-Рей, Лесі Рудої-Пенкальської, Оленки Куземської-Карпинич та Христі Остапович.

Як колишній співак та член управи хору „Прометей“, я з приємністю спостерігав на недавніх виступах хору, як між 40 співаками є сивоголові хористи, з якими я мав приємність колись співати. Сьогодні хор виступає під проводом Нестора Кизимишина, який отримав музичну освіту в Україні і успішно продовжує кращі традиції хорового мистецтва, при акомпаніяменті Г. Мазурок-Рей. Хор утримує свій мистецький рівень і продовжує шляхетну працю завдяки невтомній праці енерґійного і здібного голови хору Василя Панчака.

Філядельфійське співоче товариство з успіхом концертує на сценах діяспори. Ми тепло вітаємо хор „Прометей“ з 45-літтям наполегливої праці, бажаємо маєстрові Н. Кизимишину, Г. Мазурок-Рей, управі та голові хору В. Панчакові міцних сил і надхнення, щоб прометейське полум’я української пісні сяяло ще на Многії літа.

Володимир Карпинич

Пам'ять про Нескорених

Марія Савчин-Пискір (псевдо „Марічка").

Парохи церков (зліва): о. Мирон Микита, о. Василь Штелень, о. Василь Саучур, о. Юрій Шах.

Ветеран УПА Петро Якимів

ЛОС-АНДЖЕЛЕС, Каліфорнія. – Український культурний осередок (УКО) при підтримці парохів всіх трьох українських церков 14 жовтня запросив всіх українців на відзначення 65-річчя створення УПА та 100-річчя від дня народження Романа Шухевича. У вступному слові голова УКО Богдан Шпак наголосив на історичній місії УПА і окреслив велич та ролю постаті Р. Шухевича для України. В одному пориві піднялася вся заля, коли о. Василь Штелень – парох Української православної церкви св. Апостола Андрія, о. Мирон Микита – парох Української католицької церкви Різдва Пресвятої Богородиці, о. Василь Саучур – парох Української православної церкви св. Володимира та о. Юрій Шах в супроводі хору „Кобзар" (диригент Г. Галик-Голутяк) розпочали Панахиду за Героїв України.

Доповідь виголосила Марія Савчин-Пискір (псевдо „Марічка"), яка глибоко проаналізувала історію створення УПА. В рядах ОУН набирали досвіду боротьби провідники УПА Р. Шухевич, Клим Савур, генерал Дмитро Грицай-Перебийніс, багато інших. Доповідь була пересипана особистими згадками про ті буремні часи, перебування в криївках, перші бої, втрати близьких побратимів.

Частину своєї доповіді М. Савчин-Пискір присвятила визначній постаті Р. Шухевича, який очолював визвольну боротьбу до останнього дня свого життя. Не обійшла вона увагою і інші постаті, які відігравали важливу ролю в боротьбі за святу справу (генерал Василь Кук-Коваль-Леміш, командир Василь Галаса та багато інших).

Продовженям імпрези було відзначення вояків УПА, які проживають в Лос-Анджелесі, грамотами УКО. Ці грамоти голова УКО Б. Шпак вручив Петрові Якиміву та Степанові Довбушу. Учні „Рідної школи" вручили їм квіти і потім виконали декілька повстанських пісень. Їм підспівувала вся заля, а особливу симпатію глядачів завоювала трирічна Софійка Бебко, яка ще і ніжкою притупувала в такт музиці. Доречними були і вірші „Легендарна УПА" (виголосила О. Припасник) та „Пам'яті Романа Шухевича" (виголосив В. Завада). Останню крапку цього урочистого заходу поставив хор „Кобзар", який виконав декілька пісень.

Людмила Вусек

До історії будинку Українського Вільного Університету

Леонід Рудницький,
академік НАН України,
ректор УВУ (1998-2003)

МЮНХЕН. — Будинки, як люди: вони мають свій індивідуальний профіль, своє призначення в житті і свою власну долю. Вони сходять з лиця землі, їх ніхто не згадує – вони немов би не існували; на їхні місця приходять інші, такі ж самі, без маркантного профілю, без виразного обличчя.

У контрасті до цієї категорії споруд є будинки-велетні, які є знані всьому людству. Це перш усього собори, про які так красномовно писав колись Олесь Гончар, але і також інші могутні світські монументи, що стали справжніми символами краси і сили тих народів, що їх збудували, й де вони існують. Того роду споруди вагомі в історії поодиноких народів, їх втрата стає раною на тілі даного народу, а інколи навіть втратою всього людства. Як приклад, вистачить тут тільки згадати ті дві вежі Світового торговельного центру в Ню-Йорку, що стали жертвою варварського терору шість років тому. Може, це цинічно звучить, але їх знищення запевнило їм туземне безсмертя – завдяки цьому нелюдському вчинкові людська пам'ять про них ніколи не загине.

Але є ще третя категорія будинків, які, хоч і не монументи світової слави, та все ж таки будинки-аристократи; вони не належать ні до касти велетнів світового маштабу, ані до сірої маси безпрофільних споруд. Навпаки, вони мають свій чіткий профіль, свої специфічні заслуги і навіть свою незаперечну символіку.

Саме того роду будинком є дім Українського Вільного Університету (УВУ) у Мюнхені, що від 1976 року є власністю світового українства, головно завдяки покійному Патріярхові Йосифові Сліпому, який тоді дав 80 відс. коштів на його купівлю. Збудований у необароковім стилі ще у 1909 році, над мальовничою річкою Ізар у найбільш престижній частині міста Мюнхену, Боґенгаузені, будинок має славетну історію. Спочатку належав він відомій у Німеччині родині патриціїв Гальґартенів, нащадки якої живуть тепер в Англії. Пані Гальґартен була чи не перша справжня феміністка Німеччини XX століття і славна на всю Европу пацифістка. У її домі частенько гостював великий німецький письменник, лавреат Нобелівської премії Томас Манн і його донька-писменниця Еріка, яка там проводила свої авторські вечори. У цьому домі відбулася також перша фортепіянна постанова опери „Капрічьо" Ричарда Штрауса та інші культурні події. А коли 1933 року родина Гальґартенів була змушена покинути свою резиденцію і втікати до Швайцарії, гітлерівський уряд Німеччини передав будинок в оренду Генеральному консуляту Польщі, який перебував у ньому аж до 1939 року. До речі, у часі мого ректорства будинок фільмувала одна польська телевізійна компанія; польський режесир, який робив цей фільм, був захоплений красою будинку та з ентузіазмом говорив про його значення для історії

(Закінчення на стор. 24)

Відзначили 40-ліття Церкви св. Володимира

Ярослав Ґавур

ҐЛЕН-СПЕЙ, Ню-Йорк. – Неділя, 23 вересня, залишиться надовго у пам'яті парафіян і гостей Української католицької церкви св. Володимира. Цього гарного соняшного дня парафія відзначила 40-ліття освячення свого храму. Крім цього, завершено важливий проєкт – церкву перекрито новим дахом коштом 60 тис. дол.

Ювілейні святкування звеличив своєю участюВладика Павло Хомницький, Епарх Стемфорду. Перед входом до церкви, де зібралося багато вірних, Владику привітав адміністратор парафії о. Ярослав Костик, мужі довір'я Іван Ґеба і Карель Конрад піднесли йому хліб і сіль, а діти в гарних народних строях вручили квіти. Владика Павло відправив Архиєрейську Літургію в сослуженні о. митрата Івана Терлецького, о. Олекси Костика, о. Я. Костика і о. диякона Миколи Дрофича.

Владика Павло Хомницький серед парафіян. Фото: Карель Конрад

Під час Літургії у церкві був присутній та молився настоятель Української православної церкви свв. апостолів Петра і Павла о. протопресвітер Нестор Коваль. Співав місцевий церковний хор. У проповіді Владика був захоплений красою нашої церкви, згадав архітектора Аполінарія Осадцу та піонерів, які 40 років тому її будували, а також висловив визнання парафіяльному проводові і всім вірним за їхню жертвенну працю для Христової Церкви і українського народу. Головною темою проповіді Владики було 100-ліття приїзду до США першого греко-католицького Єпископа Сотера Ортинського. Відправу закінчено співанням многоліття церковним властям, парафіянам церкви, українському народові і Владиці Павлові.

Друга частина свята відбулася в просторій їдальні оселі „Верховина". Святковий бенкет відкрив о. Я. Костик, який попросив Владику провести молитву. Господарями бенкету і ведучими були Ярослав Ґавур і Лариса Саляк, які представили Владику П. Хомницького, о. мітрата І. Терлецького, о. О. і Марту Костиків, о. Я. і Марію Костиків, о. диякона М. Дрофича. Я. Ґавур привітав парафіян Православної церкви свв. апостолів Петра і Павла та гостей з сусідньої парафії св. Андрія Первозваного в Ґемптонбурзі, Ню-Йорк. На початку діти Богданко Костик, Гануся Петрівська, Наталя Коваль, сестрички Маруся і Адріянка Шабловські і Назарій Солоденко під керівництвом учительки Святослави Ґой-Стром виконали вітання „Наша церква", за що Владика і всі присутні нагородили їх рясними оплесками.

Під час обіду Я. Ґавур в короткому слові розповів історію церкви св. Володимира, згадав про невтомну працю членів ініціятивного, а відтак будівельного комітету, які спершу під проводом Михайла Кіндрачука, а пізніше –

(Закінчення на стор. 24)

Олександер Кошиць...

(Продовження зі стор. 5)

він очолив у 1909 році. Цей хор диригент назвав через багато років „найкращим хором у своєму житті, і забути його не може, тому що він, хор, залишився мірилом кожного його художнього значення".

„Коли я пригадую свої художні переживання з тим хором, я прощаю долі всі удари на тернистому життєвому шляху, і в той момент почуваю себе найбагатшим чоловіком на світі та дякую Богу за те, що це все було" – писав О. Кошиць в листі до Григорія Павловського (1936).

Хор студентів університету був чи не єдиним органом українського музичного життя в ті часи в Києві.

Об'єднавши Хор студентів університету з Хором курсисток, організувавши, таким чином, мішаний хор, О. Кошиць за короткий час з 1914-го по 1918 рік здійснює з цим хором надзвичайну працю на полі (не тільки) української музики. Хор відновлює вже забуту хорову традицію діяльности М. Лисенка; відкриває незнані широкому загалові сторінки національної музики, народно-релігійного мистецтва, відновлює забуті серії концертів, Шевченківські концерти. У своїх програмах хор виводить на широке коло слухача нових українських композиторів: К. Стеценка; В. Ступницького; М. Леонтовича; Я. Яциневича; Порфирія Демуцького, твори яких були маловідомі.

В аранжуванні О. Кошиця з'являються так звані „музичні гобелени" – обробки народних пісень чужоземного походження – українською мовою. Разом з тим, хор почав знайомити слухача з західньоевропейською музикою. Таким чином, Студентський хор на чолі з О. Кошицем не тільки тішив слухача враженнями і художніми переживаннями, а й закладав підвалини національному життю і традиції на майбутнє. Слава про талановитого диригента зростала з кожним днем. О. Кошиця запрошують в Імператорську музичну школу (яка стала потім консерваторією), вести хорову клясу. Також запрошують обійняти посаду капельмайстра в театрі Миколи Садовського. З 1916 по 1917 рік працює диригентом Опери.

З 1917 року О. Кошиць, працюючи в комітетах Центральної Ради, виношує ідею створення проєкту про капелю, і під час Директорії, за ініціятиви та підтримки Симона Петлюри, цей проєкт у 1919 році втілився у створення Української Республіканської Капелі. Очоливши капелю разом з К. Стеценком і Олександром Приходьком, О. Кошиць обирається її диригентом. Така довіра з боку Уряду України, як і українського громадянства в цілому, не була випадковою. На той час О. Кошиць вже був найкращим хоровим диригентом в Україні.

Своєю унікальною концертною подорожжю за кордон по країнах Европи та Америки, хор з України під назвою „Українська Республіканська Капеля", а пізніше – „Український Національний Хор" відкривають нову сторінку в історії української музики самої України, як і нову сторінку в житті та творчості самого О. Кошиця.

Концертуючи по світі, капеля та хор воскресили Україну, показали світові всю красу української народної пісні в художній обробці українських композиторів, дали доказ цивілізації України, коріння якої сягає в найдавніші часи.

Коли сильні світу цього вирішували долю України, перемагаючи її на фронтах, стираючи з лиця землі, то, слухаючи капелю, схиляли голови перед генієм української пісні, її творцем, українським народом, не шкодуючи найпоетичніших висловів захоплення від краси почутого.

У „Пам'ятній книзі" автографів Хору Кошиця, датованих з 1919-го по 1923 рік, залишились записи людей різних за національним та соціяльним станом. Від звичайного слухача – члена празького хорового товариства, музичних діячів-авторитетів в Европі та Америці, найвищих воєнних та дипломатичних членів до принцес та президентів країн, в яких капеля концертувала. Кожний з них, залишаючи автограф-запис, тим самим засвідчував своє признання капелі, диригентові, самій Україні.

Ми вправі називати цю Капелю – Капелею О. Кошиця. Він її не тільки створив, добрав співаків, зіспівав її та нею диригував. Він вдихнув у неї свій дух, свою безмежну любов до народної пісні. „Без Кошиця, як диригента, капеля була б одним хором більше. Під батутою Кошиця – вона стала феноменом хорової музики", – писав Григорій Павловський.

У роботі з капелею проявляється вся артистична вартість О. Кошиця як диригента та його хорового організатора. Свободи художнього виконання О. Кошиць досягає досконалим знанням ритмічної побудови твору. Непохибна ритміка стає основою механізму вокалізації. Ідеальність у ритмічному ансамблі створює умови зручности, гнучкости цілого хору при його художньому виконанні. Для досягнення інтонаційної чистоти та прозорости у вокальних фігураціях О. Кошиць добирає співаків однакового тембрального забарвлення. Він будує свій хор, охоплюючи всі регістри людського голосу, починаючи від найглибших басів-профундо до кольоратурних сопранів. При такій побудові хору, здавалося, не має обмежень для досягнення будь-якої ноти у верхньому чи нижньому регістрах. Для сопрано верхнє „до" не складало ніяких труднощів. Високі тенори, характерні своєю теплою краскою альти, – і басова група, яка завжди викликала окрему хвилю захоплення після кожного концерту.

„Ці баси – педалеві звуки органів, ці сопрано – неймовірної чистоти, дивовижний ансамбль хору – впливали на нас, як щось таке нове, таке досі незнане, що мимоволі надало воно хоровому ділові новий надзвичайний інтерес", – пише під враженнями один із еспанських критиків (Більбао, 1921). При такому доборі голосів, за словами О. Кошиця, хор набуває симфонічного звучання, де кожна хорова партія несе інструментальне забарвлення.

Своєрідна симфонізація хору не зменшує можливости вокальної продукції. Саме таким способом звучання О. Кошиць розширює рамки в стилі „а капеля".

Разом з тим, йому, як диригентові, відкриваються величезні можливості у досягненні найтонших штрихів драматичного характеру. В інтерпретації твору він іде так далеко, що відносно настрою міняє барву голосів, і тоді для слухача не конче знати зміст пісні. Хором усе так поетично змальовано, що авдиторія, не знаючи текстової канви, переноситься у світ образів природи, характерів людей.

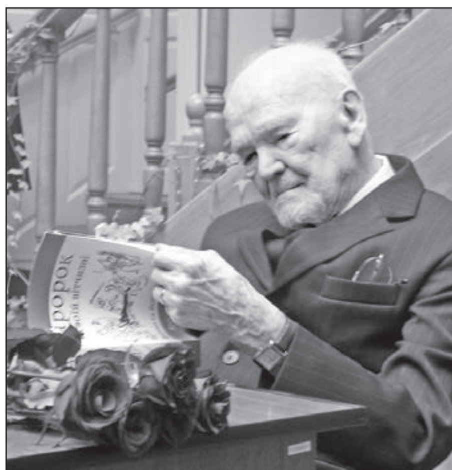
Закінчення в наступному числі

УКРАЇНА І СВІТ

Вручили премію Фундації Антоновичів

ЛЬВІВ. – У Національній бібліотеці ім. Василя Стефаника, де облаштовано квартиру спеціяльно для Омеляна Антоновича, мецената бібліотеки й голови Фундації ім. Антоновичів, 27 жовтня відбулося урочисте вручення нагород Фундації. О. Антоновичеві – 93 роки. Він щороку видає українським письменникам та науковцям нагороду в кілька тисяч долярів, хоча зрештою йдеться не так про грошову винагороду, як про публічне визнання. Фундація, яку створили у 1980 році, була „зачіпкою", з допомогою якої можна підтримувати контакт з Україною та між українцями. Сьогодні у списку лавреатів Фундації назбиралися уже хрестоматійні прізвища: Василь Стус, Ліна Костенко, Марта Богачевська-Хом'як, Іван Дзюба, Микола Вінграновський, Ярослав Дашкевич, Михайлина Коцюбинська. Нагороджені за останні роки Юрій Андрухович, о. Борис Гудзяк й цьогорічний лавреат – Ярослав Грицак.

Нагороду Я. Грицакові присудили за книжку „Пророк у своїй вітчизні: Франко та його спільнота", а також за те, що зумів „суттєво поглибити включення української науки у світову". Я. Грицак – представник нового покоління українських істориків. Він читає лекції у Центральному европейському, Гарвардському та Колюмбійському університетах. У дослідженнях життя І. Франка Я. Грицак доходить висновку, що поет був загрозою тодішнім усталеним цінностям, з ним навіть не віталися, вважаючи „деморалізатором". У франкознавчій праці історика викликом було не так скрупульозне (аж до приватних моментів) вивчення феномену І. Франка, як спроба взагалі узятися за цю тему. Адже треба мати неабияку відвагу чи амбіції, щоб писати про те, що вже вивчено й, здавалося, зацементовано в образі „Каменяра". „Я. Грицак розглядає І. Франка в українському та загальноевропейському контекстах, що деміствфікує Франка, показує його людяність", – робить висновок М. Богачевська-Хом'як, яка цього року очолювала журі Фундації Антоновичів.

Омелян Антонович

Наталя Дмитренко

Вночі поставили, вночі знесли...

ПОЛТАВА. – У перші дні жовтня комунальні служби Полтавської міської ради в нічний час демонтували стелу на місці, де плянувалося спорудження пам'ятника Симонові Петлюрі. Цей факт лише виразніше висвітлив ідеологічне протистояння у місті, де народився голова Директорії Українського Народної Республіки, Головний отаман військ УНР, публіцист і літературний критик С. Петлюра, яке розпочалося ще у травні цього року. Тоді встановлення стели супроводжувалося сутичкою із застосуванням фізичної сили.

Мені було соромно відповідати на запитання представників української діяспори з США та Франції (вони приїхали до Полтави як міжнародні спостерігачі на позачергових парляментських виборах): „Коли ж Полтаві постане пам'ятник Петлюрі?".

Річ і справді дивна. Мала батьківщина С. Петлюри досі не увічнила пам'яті про видатного українського державного діяча. Щоправда, трохи раніше на навчальному корпусі колишньої духовної семінарії, де навчався молодий С. Петлюра (нині - Полтавська державна аґрарна академія), голова Полтавської обласної державної адміністрації Валерій Асадчев відкрив меморіяльну дошку. І пообіцяв, що у Полтаві з'явиться й памятник великому землякові. І це не було тільки його власним рішенням. Адже 16 травня 2005 року Президент України Віктор Ющенко видав Указ „Про увічнення пам'яті видатних діячів Української Народної Республіки та Західньо-Української Народної Республіки", яким передбачено й спорудження пам'ятника С. Петлюрі.

Невдовзі В. Асадчев видав розпорядження про проведення конкурсу на найкращий ескіз пам'ятника С. Петлюрі. А на 23 травня, з ініціятиви голови, було заплановане закладення наріжного каменю на місці майбутнього монумента.

Представники національно-патріотичних сил не чекали, що намір увічнити пам'ять одного з борців за українську державність викличе такий спротив у тих, хто тепер живе у омріяній ним незалежній державі, має статус державного службовця й отримує добру платню.

Полтавський міський голова Андрій Матковський (російськомовний підприємець, що народився у Казахстані), напередодні встановлення стели назвавши С. Петлюру Семеном Петлюрою, заявив, що обласна адміністрація порушує чинне законодавство, бо міська рада не виділяла для цього землю. Голову Полтави підтримав і голова Полтавської обласної ради, член Партії Реґіонів Олександер Удовиченко, бо, мовляв, „увічнення пам'яті Петлюри посіє ворожнечу серед членів територіяльної громади".

Увечері 22 травня комуністи встановили пікетувальний намет поруч з місцем встановлення стели, підмурок якої довелося бетонувати у присутності наряду міліції, яка й охороняла його всю ніч.

Зранку 23 травня за кілька годин до проведення заходу кілька десятків комуністів та реґіоналів намагалися повалити стелу, чому перешкодили майже пів сотні правоохоронців та прихильники націонал-патріотичних політичних партій. Полтавський конфлікт докотився тоді й до парляменту. Народний депутат, керівник Полтавської обласної організації Партії Реґіонів Олексій Лелюк на засіданні Верховної Ради заявив, що „реґіонали не дозволять принизити пам'ять про наших славних предків і підняти на п'єдестал карателів, зрадників і катів".

Полтавська міська рада подала позов до суду. Господарський суд Полтавської области його задовольнив: заборонив увічнення пам'яті С. Петлюри у монументальних формах і постановив, що камінь підлягає знесенню.

Активісти Полтавського обласного осередку Молодіжного Народного Руху наступного після знесення пам'ятної плити дня зібралися біля цього місця, щоб ушанувати С. Петлюру. Разом зі священиком УПЦ КП о. Олександром Дедюхіним вони помолилися за просвітлення злих сердець, суспільний спокій в Україні.

Голова осередку Євген Янкевич виступив із урочистим словом: „Ми зібралися, аби показати, що народ, який не шанує своєї історії, своїх героїв, ризикує втратити майбутнє".

Людмила Кучеренко,
президент обласного медіа-клубу

Вшанували пам'ять поета-мистця Давида Бурлюка

Давид Бурлюк

СУМИ. – 18-20 жовтня на Сумщині відбулися заключні заходи з відзначення 125-ліття від дня народження відомого українського митця Давида Бурлюка (1882-1967), ініційовані Фундацією ім. Д. Бурлюка, спільно з сумським відділенням Національної спілки художників України, галерією мистецтв „Академічна" Української академії банківської справи і фондом „Алгоніка", за підтримки голови Сумської обласної адміністрації Павла Качура та міського голови Генадія Мінаєва.

На головному корпусі Олександрівської клясичної гімназії, у якій у 1893-1895 роках навчався майбутній мистець, відкрито меморіяльну дошку роботи сумського скульптора Олега Прокопчука. А в самому навчальному закладі започатковано Меморіяльну кімнату-музей художника, яка згодом має перерости в мистецький „Бурлюк-центр".

У ювілейних заходах взяли участь прибулі з-за кордону родичі мистця – онука Мері-Клер Голт-Бурлюк та її чоловік Ґарольд Джівоґ з Канади, онучата племінниця Яна Коталікова з Чехії.

М. Голт-Бурлюк подарувала гімназії олійну картину свого дідуся „Оголена". А ще раніше учениця мистця, американська художниця Елен де Паці з Гемптон-Бейзу через Фундацію ім. Д. Бурлюка передала до Сум мольберт, палітру, пензлі, олівці та інші мистецькі засоби, які колись належали її вчителеві. Е. де Паці, незважаючи на свій похилий вік (їй уже за 90), спромоглася написати та випустити у світ до ювілею вчителя книгу своїх англомовних спогадів про Д. Бурлюка, з яким товаришувала до самого його відходу у вічність 15 січня 1967 року. Ця монографія також експонується у гімназії поряд з портретом Д. Бурлюка роботи художника Миколи Бондаренка з Буринщини, який створив свій лінорит спеціяльно до ювілейної дати мистця-земляка.

Розповіли про художника відомі у світі бурлюкознавці – проф. Дмитро Горбачов з Києва та Олександер Парніс з Москви. Під час „круглого столу" в обласній науковій бібліотеці своїми думками про вшанування Д. Бурлюка у далекому Татарстані (свого часу він навчався у Казанській художній школі) поділився д-р Євген Савенко – голова Української національно-культурної автономії Нижньокамська. Виступив голова сумського осередку Національної спілки письменників України Олександер Вертіль, який переклав і прочитав низку віршів Д. Бурлюка українською мовою.

Відомий дослідник-бурлюкознавець д-р Мирослав Шкандрій з Канади, Нобowert Євдаєв з Ню-Йорку та перекладач творів Д. Бурлюка-літератора японською мовою Акіра Судзукі з Токіо надіслали свої вітальні листи. Проведено дві презентації книжок „Наш Давид Бурлюк" Олександра Капітоненка, „Родовід Давида Бурлюка" Веніяміна Цибки та „Бубновий валет" і Сумщина" Сергія Побожія, художні виставки „Будетлянин Давид Бурлюк серед українських художників початку XX ст." у Сумському художньому музеї ім. Н. Онацького та творів художників з лебединського пленеру, присвяченого „батькові українського футуризму" у Сумському обласному краєзнавчому музеї. У відділі літератури з мистецтвознавства обласної наукової бібліотеки, який, до речі, очолює далека родичка Д. Бурлюка – Г. Макаренко, відбувся показ видань про життя та творчість земляка.

Ювілейні заходи торкнулися й Криму, куди у село Каштани (колишнє селище Бурлюк) Бахчисарайського району ведуть за родинним переказом родові корені майстра пензля. Представники творчої інтелігенції Криму виступили з ініціятивою за підтримки місцевого винзаводу „Бурлюк" заснувати у селі Меморіяльно-художній музей ім. Д. Бурлюка.

Українсько-ізраїльський економічний форум

ТЕЛЬ-АВІВ. – 31 жовтня на традиційну міжнародну виставку зібралися промисловці великих та малих підприємств, знавці банківської справи, ділові люди з 22 країн світу. Цьогорічна виставка мала назву „Ворота Ізраїлю-2007" і знайомила присутніх з новинками у різних сферах промисловости. Україна показала національну експозицію новинок та перспективу розвитку науково-технологічних розробок. Окрасою українського павільйону була запашна паляниця, спечена волинськими хлібопекарями. За правилами виставки експонати можна було скуштувати, приміряти чи й взяти на пам'ять лише після закінчення форуму, але українську паляницю з'їли задовго до закінчення виставки, і волиняни від цього були лише раді. Українську делеґацію очолював міністер економіки України Анатолій Кінах. Він зустрівся з ізраїльськими міністрами транспорту, промисловости та праці, економіки і фінансів. Йшлося про подальший розвиток взаємин двох країн в різних галузях економіки. А. Кінах дав журналістці Світлані Глаз інтерв'ю для „Свободи".

Анатолій Кінах відповідає на запитання Світлани Глаз.

– Як Ви оцінюєте економіку України на сьогодні?

– Українська економіка практично вичерпала попередні можливості свого розвитку, які традиційно спиралися на сприятливі зовнішні умови та основні фонди ще радянських часів. Принципове значення для держави має якісна, довготривала, ефективна стратегія прискореного розвитку економіки, особливо в питаннях конкурентноспроможности основних її фондів: технологічної і технічної модернізації, енерґозбереження, сучасних земельних взаємин, умов для підприємництва, ефективної соціяльної системи. Це основні показники, які і визначають місце української економіки в світовому розподілі праці. Це поєднується з тим, що Україна завершує підготування до вступу до Світової організації торгівлі. Звичайно, тут ми повинні враховувати принцип партнерства і жорстку конкуренцію на зовнішньому ринку. Ми повинні відпрацьовувати і враховувати всі можливості розвитку економіки для її прозорости: від розвитку робочих місць до зменшення імпортної продукції. Маю на увазі такої, яка може вироблятися в Україні. Я певний, що майбутнє української політики залежить від політичної волі, від уміння сконцентрувати інтелект, ресурси, кадри на шляху підвищення її конкурентноздатности. Це повинні розуміти всі політики і представники влади. Питання стратегії і прискореного розвитку, конкурентноздатности, уміння захищати національні і висувати економічні інтереси – головні питання, які повинні нас об'єднувати. Це повинно бути тією національною ідеєю, навколо якої ми повинні сконцентрувати своє уміння.

– Законодавча база дозволяє все це втілювати в життя?

– Законодавча база, в цілому, в Україні зформована і, як підтвердив останній звіт робочої групи з вступу України до СОТ, що відбувся кілька днів тому в Женеві, Україна готова, і всі економічні умови виконані. Але в питаннях формування сучасної інфраструктури, ринкової економіки у нас залишається багато проблем. Ми, на жаль, зі штучно створеною політичною кризою багато втратили можливостей в нинішньому році: не прийняли податкового кодексу, а це надзвичайно важливо для України, не вдосконалили податкової системи, не закінчили формування законодавчої нормативної бази в сфері земельних взаємин. Там теж потрібний прозорий, цивілізований ринок землі для залучення інвестицій, з тим, щоб розвивалася система іпотеки з метою виробництва конкурентноспроможної аґрарної продукції. Багато проблем в корпоративному законодавстві, потрібен закон про акціонерні товариства. Необхідно зайнятися фондовим ринком, ринком цінних паперів. Надзвичайно серйозне питання трудових ресурсів. Ці питання належать до загальнодержавних пріоритетів, додаючи до цього підвищення вартости робочої сили. В законодавстві чимало недоліків, які з'явилися в зв'язку з відсутністю конструктивних напрямків відповідальної високопрофесійної співпраці між законодавчою та виконавчою гілками влади. Від цього залежить ефективний розвиток економіки і майбутнє України.

– У своєму виступі на форумі Ви сказали, що 60 млн. дол. ізраїльських інвестицій в українську економіку – це замало. Чи такі зустрічі впливають позитивно на конкретні зв'язки і збільшення числа інвесторів?

– Я не вперше на подібних форумах, тому бачу позитив: все менше і менше на них урядовців, а все більше промисловців, виробників, людей конкретної справи, інвесторів. Відбулися зустрічі, презентації, підписані протоколи намірів, заключено чимало контрактів. Це свідчить про політичну довіру до України, а це, безперечно, принесе нові інвестиції в економіку нашої країни.

– Чи Ізраїль – зручний партнер?

– Надзвичайно, адже Ізраїль має великий інвестиційний потенціял, що важливо для України. Звичайно, 60 млн. дол. – це мало, і завдання саме цього форуму – перейти на рівень нестандартних економічних взаємин, тобто не лише торгівлю товарами та послугами, а й максимального посилення інвестиційних та іноваційних складових Ізраїлю, як одного з провідників світової економіки. Ми чекаємо ізраїльських інвесторів в галузі будівництва, хемічної промисловости, аґрарній сфері. Саме на це і спрямована робота цьогорічного україно-ізраїльського форуму і моя особиста.

Куточок української виставки в Тель-Авіві.

Український хор в Хабаровську

ХАБАРОВСЬК, Росія. – 15 грудня Товариству української культури Хабаровського краю „Зелений клин" виповниться 15 років. До свята готується і український хор „Мрія". На фото: виступ хору в Університеті шляхів сполучення.

Марко Прокопович,
голова Товариства

На Далекому сході Росії діють Амурське товариство української мови ім. Тараса Шевченка, Владивостоцьке товариство „Просвіта", Українська національно-культурна автономія у Владивостоку. Інформацію взято з сторінки інтернету zeleniyklin.com.ua.

НОВИНИ ЛІТЕРАТУРИ І МИСТЕЦТВА

Концерт Капелі бандуристів ім. Тараса Шевченка

ГАРТФОРД, Конектикат. – Капеля бандуристів стала євшан-зіллям української діяспори. Це засвідчив її концерт 25 жовтня, на який з'їхались шанувальники кобзарського мистецтва з цілого штату. Капеля бандуристів ім. Тараса Шевченка з Дітройту присвятила цьогорічну осінню поїздку з гаслом „Бандура – душа України" до вибраних українських скупчень США й Канади для відзначення 100-ліття від народження основоположника і диригента ансамблю, композитора Григорія Китастого (1907-1984).

Безнастанна зміна членів представила нам нову капелю з дев'яти бандуристів, останніх випускників бандурної школи, та 30 вродливих молодих хористів, половина з яких є солістами, кілька грають на ударних інструментах, а один – на електричному контрабасі.

Програма, що складалася з маршових, історичних та жартівливих пісень, принесла також деякі нові твори, присвячені 75-літтю Голодомору. ТвірСтаніслава Людкевича „Чорна рілля ізорана", присвячений пам'яті жертв Голодомору, пісня „Рятуйте, люди, пісню" – патетичний заклик до боротьби за українську культуру та мову. Для американської публіки капеляни в кожній частині заспівали по одній американській пісні.

Друга частина програми була присвячена творам Г. Китастого. Під час інструментальних точок було висвітлено монтаж історичних світлин ансамблю, включно з світлиною теперішнього дириґента Олега Махлая з його дитячих літ, що показала перший контакт з бандуристами.

Провідним твором була „Поема про Конотопську битву" на слова П. Карпенка-Криниці, яку Г. Китастий написав 40 років тому для дієвих осіб: декляматора, кобзаря, полковника Григорія Гуляницького, гетьмана Івана Виговського, воєводи – князя Василя Трубецького й хору, що оспівує події та перемогу І. Виговського над москалями в 1659 році. Цей твір в Конектикаті прозвучав вперше і справив на слухачів велике враження.

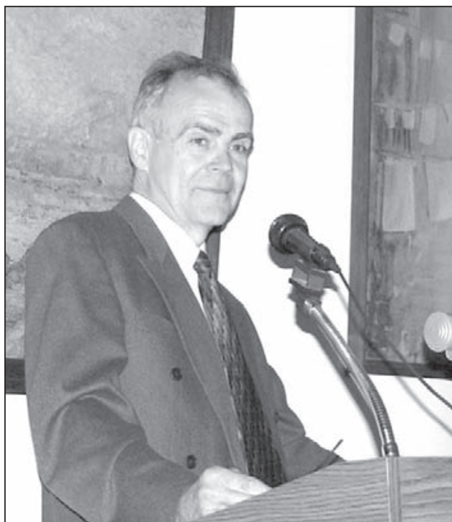
Усі капеляни народжені на американській землі, але їх українська мова бездоганна, а молоденькі бандуристи виявилися дисциплінованими інструментальними виконавцями. О. Махлай – професійний музикант, дуже добрий учитель і вірний послідовник своїх попередників, довів ансамбль до мистецького рівня капелі часу Г. Китастого. Капеля під його управою звучала прекрасно і кожна пісня у виконанні осягнула найдрібніші деталі музичної інтерпретації, була виконана у належному характері, з повним динамічним тінюванням. Інтонаційна чистота – взірцева, без огляду на біглість дрібних нот. Голоси кожної хорової партії були у звуковому фокусі, однак, нестача героїко-драматичних тенорів, як і брак контрабасів, відчутно проявилася у пісні Гната Хоткевича „Байда". Зате знана естрадна пісня „Ясени" з акомпаніяментом бандур та з доданим водевільним закінченням, залишила приємний спомин.

Богдан Марків

Капеля бандуристів ім. Тараса Шевченка з Дітройту.

Адріян Бриттан – про успіх театрального проєкту

Адріян Бриттан в УВАН.

НЮ-ЙОРК. – 28 жовтня в будинку УВАН відбулася доповідь концертмайстра і дириґента Адріяна Бриттана „Українські переклади і прем'єри опер Джузепе Пучіні в Дніпропетровському театрі опери і балету". Гостя представив присутнім президент УВАН д-р Альберт Кіпа. Доповідач розповів про ідею відновлення вистав опер українською мовою та її здійснення у Дніпропетровську, переклади опер у Львові, участь і допомогу у виконанні проєкту, американських театральних діячів. Було показано відеозаписи з підготування вистав і з самих прем'єр, діяльности американських гостей, частину інтерв'ю на телебаченні журналіста Фіделя Сухоноса з А. Бриттаном, інші відеоматеріяли.

Наступною стадією виконання проєкту має стати видання перекладів і клавіру партитури опер в Україні, що буде першим таким виданням опери Дж. Пучіні „Триптих". Видання вже готується до друку у Львові, потрібні лишень кошти. За інформацією та у питаннях підтримки проєкту можна звернутися на електронну адресу А. Бриттана: a.bryttan@att.net

А. Бриттан розповів також, що, зацікавлені успішним експериментом у Дніпропетровську, театральні діячі Америки вирішили поставити ряд клясичних опер у Харкові, Львові та Одесі. Участь у виставах візьмуть кращі американські солісти, які також виступатимуть з концертами, проведуть майстер-кляси.

Л. Хм.

Під час доповіді Адріяна Бриттана у конференц-залі УВАН.

НОВІ ВИДАННЯ

Посібник „Біоетика" – вартий уваги

о. Ярослав Налисник

Людина за своєю природою не тільки є істотою розумною, але й також духовною та соціяльною. Саме життя в суспільстві робить людину особистістю, яка формується під впливом середовища, де вона живе, навчається, працює і молиться. Кожне суспільство має свої питомі соціяльні моральні норми, які врівноважують взаємини між громадянами і державою та закріплені відповідними законами. Загальноприйнята мораль у християнських державах є надбанням багатьох поколінь. Хоча Церква відділена від держави, вона не є відділеною від життя громадян у суспільстві. Через ревне дотримання церковних моральних законів вірні церкви сповнюють Божу Волю, яка об'явлена у Святому Письмі, вченні Святих Отців та традиції Церкви, і є тоді богопослушними перед Богом та законопослушними перед державою.

Життєвий досвід показує, що здорова загальна мораль громадян є основою суспільства. Оскільки ж загальна суспільна етика не є достатньою, щоб забезпечити моральність дій тієї чи іншої професії у суспільстві, майже кожна професія за останні десятиліття витворила етичні норми, які вимагають від професійних осіб певної поведінки та відповідальности за свої дії.

Медична професія через багато століть в основу своєї професійної етики ставила загальновідому „Клятву Гіпократа", яка вимагає від лікаря щонайменше: „Роби добро й не пошкодь". У теперішньому часі від лікарів вимагається не тільки дотримання засад „Клятви Гіпократа", але й принципів медичної етики. Це нова дисципліна, яка подає етичні норми для медиків щодо принципів лікування, профілактики та переведення дослідів над людиною і допомагає розв'язувати професійні моральні дилеми. Відрадно повідомити україномовних читачів про нове видання українською мовою книги „Біоетика", яка у великій мірі відповідає на виклики часу в ділянках медицини, духовности та моралі. Її автори пропонують нам католицьку медичну етику, зформовану у лоні Вселенської Церкви.

Цю книгу-посібник видало львівське видавництво „Медицина і право", Її автори – Е. Згреча, А. Дж. Спаньйоло та М. Л. П'єтро створили її для користи викладачів медичних, біологічних та юридичних навчальних закладів, студентів, аспірантів та науковців. Переклав з італійської мови Віктор Й. Шовкун під науковою редакцією Б. Савчика (головний редактор), та М. Гжегоцького, О. Михалуся, І. Сенюти та М. Телішевської. Книга побачила світ завдяки освітній програмі Української Федерації Америки.

Головним автором цього цінного підручника є римо-католицький єпископ Еліо Згреча, професор біоетики і директор Інституту біоетики Католицького університету Святого Серця в Римі, президент Папської академії „Pro Vita", головний редактор журналу „Медицина і мораль". Цей підручник витримав кілька видань італійською, англійською, еспанською, португальською, російською та румунською мовами. З огляду на те, що на даний час в Україні немає національного підручника з біоетики, це видання матиме широке застосування як в академічному середовищі, так і в клінічній практиці.

Головною тезою підручника є те, що все, що можливо здійснити технічно, користуючись новими здобутками науки та біотехнології, не завжди є морально дозволеним і виправданим з погляду етичних засад. В даній книзі чітко представлена позиція Католицької Церкви щодо людського життя, яке є святим, унікальним і недоторканим, від зачаття і до останнього подиху людини.

Одночасно треба бути готовими прийняти факт, що медичні працівники не католицького віросповідування, агностики та особи атеїстичного світогляду, правдоподібно, будуть мати особисті погляди на етичні проблеми, відмінні від засад авторів цього підручника.

В одному з розділів автори правильно піддають критиці північноамериканський „принципалізм"–принцип автономії людини, принцип творення добра, принцип незаподіяння шкоди та принцип справедливости . На думку авторів підручника, ці принципи не є достатніми і тому вони пропонують в додаток „етику чеснот", базовану на духовних вартостях та емоційно-моральному досвіді людини, як морального суб'єкта.

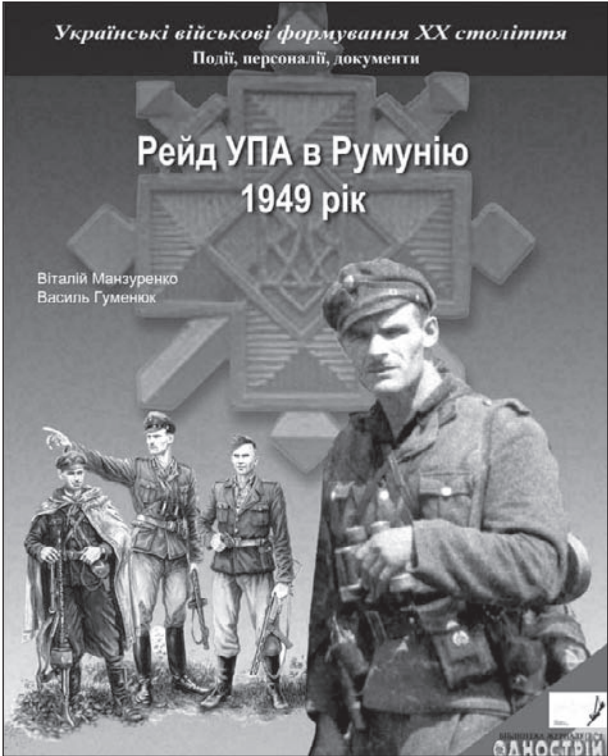
Хоча цей підручник призначений переважно для медичних працівників, але з нього можуть скористати священики, члени етичних комітетів при лікарнях та вірні Католицької Церкви, які прагнуть жити та працювати згідно з засадами католицької моральної доктрини та біоетики.

„Біоетика" (ціна 21 амер. дол.) можна набути через Інтернет: ridnaknyha@google.com, або за адресою: Ridna Knyha, 15 Russell Place, Ambler, PA 19002

Отець архипресвітер Ярослав Налисник – доктор медицини і маґістр морального богослов'я, завершує докторат у ділянці медицини та духовности у Бостонському Теологічному Інституті. Він є парохом Української католицької церкви Христа Царя у Бостоні, Масачусетс, і деканом Бостону, а також виконує функції лікарняного капеляна та члена Етичного комітету в Інституті рака ім. Дана-Фарбер м. Бостону. Його адреса: 146 Forest Hills Street, Boston, MA 02130. Електронна пошта: Yaroslav_Nalysnyk@dfci.harvard.edu

Дослідження румунського рейду УПА в 1949 році

У вересні, на 14-му Львівському книжковому форумі, відбулася презентація нової книги „Рейд УПА в Румунію 1949 року" Віталія Манзуренка та Василя Гуменюка. З В. Манзуренком мав розмову Володимир Васьків.

– Що заохотило вас написати книгу про такий „вузький" епізод в історії УПА?

– Ідею написання цієї книги ми виношували впродовж кількох останніх років. Реальною вони стала лише тоді, коли у наше розпорядження надійшли документальні матеріяли з різноманітних джерел, які дозволили дуже докладно описати і навіть проілюструвати цей епізод. В процесі опрацювання документів з'ясувалося, що їх систематизація і синхронізація з міжнародними подіями того часу дозволяє зробити принципово нові висновки про історичний феномен УПА. Оприлюднення результатів нашої праці сприятиме утвердженню доброї суспільної думки про українських повстанців не лише в Україні, але й за кордоном. Плянуючи і здійснюючи згадану акцію, провід УПА навіть у тій складній ситуації дбав про міжнародний образ України, а учасники рейду ніде й нічим не заплямували доброго імені УПА, як народного збройного формування, що боролося за свободу і незалежність українського народу.

– Які саме документальні матеріяли ви маєте на увазі?

– Відразу після рейду УПА в Румунію про нього писали пропаґандивні видання як в Україні, так і за кордоном, пізніше – багатотомне видання „Літопис УПА", а після здобуття Україною незалежности – низка українських дослідників. Однак, дотеперішні публікації фактично базувалися на короткому повідомленні, складеному за звітом командира рейду – сотника „Хмари", опублікованому в 1950 році, хоча сам звіт досі був недоступним. Завдяки сприянню працівників Галузевого державного архіву Служби безпеки України вдалося віднайти не тільки цей текст, але й інший важливий документ – звіт заступника командира „Перебийноса", який вчетверо об'ємніший і дозволяє відтворити перебіг акції дуже докладно, зокрема подати маршрут рейду на сучасній мапі двох країн. Крім того, нам було надано зразки аґітаційних матеріялів, які рейдуючі поширювали серед румунського населення, що самі по собі повинні стати предметом подальшого дослідження, адже йдеться про організацію друкування текстових і рисункових листівок та брошур в умовах глибокого підпілля, за дефіциту паперу, фарб, технічних засобів тощо. З іншого боку, у великій збірці світлин так званого Яворівського архіву, виявленого 1999 року, вдалося виокремити доволі значний масив – 27 сюжетів, котрі зафіксували перебіг рейду. Ці матеріяли не були доступні нашим попередникам, які писали про дану подію.

– На якій підставі зроблено висновок, що ці світлини зроблені в Румунії під час рейду?

– Повстанський „архів" світлин, а це понад 200 сюжетів періоду 1945-1951 років, було віднайдено на Гуцульщині. Про це читачі „Свободи" мали змогу прочитати 29 жовтня та 19 листопада 1999 року, а також 30 червня 2000 року. Сюжети, зафіксовані в Румунії, вдалося виокремити на підставі аналізи етнографічних особливостей одягу тамтешнього населення, який суттєво відрізняється від аналогічного в Україні, зокрема в Гуцульщині. Крім того, в звіті „Перебийноса" декілька разів вказується, що рейдуючі фотографували, і навіть деталізується, де, коли і що саме.

– Які принципові різниці встановлені вами в процесі опрацювання цих матеріялів порівняно з тим, що писали ваші попередники?

– Найголовніше, встановлена основна мета рейду, який прийнято називати „пропаґандивним". До певної міри таке визначення правильне, але головним завданням, яке стояло перед рейдуючими, було встановлення контакту з антикомуністичним румунським підпіллям. У березні 1949 року в провінціях Турну Северін і Тимішоаре, після остаточного утвердження в Румунії маріонеткового комуністичного уряду і втечі короля Міхая, спалахнуло антиурядове повстання. Саме на зустріч з повсталими і йшла рейдуюча група для переговорів та можливої координації подальших дій. Але повстання в Румунії було придушене, більшість його учасників засуджено до смертної кари. Зустрівшись з реаліями сусідньої держави, керівництво рейду прийняло, на нашу думку, правильне рішення перетворити його в суто пропагандивний. Повстанці впродовж двох тижнів пройшли понад 150 км. румунською територією, зустрілися з тисячами місцевих жителів, роздали дуже багато пропаґандивних матеріялів.

На блькування і ліквідацію рейдуючої групи з 22 осіб було кинуто дивізію (кілька тисяч) війська включно з важким озброєнням, але розумна тактика командира рейду сотника „Хмари" дозволила уникнути оточення та без втрат повернутися в Україну. Таке було б неможливе, якби українським повстанцям не симпатизувало місцеве населення, яке не лише забезпе-

(Закінчення на стор. 23)

Відбувся літературний конкурс ім. Мирона Утриска

Вручення книг Анни Кульчицької в селі Дністрик

ТУРКА, Львівська обл. – Понад 120 осіб з Чехії, Англії, США, Канади, Грузії і України взяли участь в XI конкурсі ім. Мирона Утриска, який відбувався напередодні Четвертих бойківських фестин. Ім'я М. Утриска об'єднало схід і захід України.

Лавреатом конкурсу став Володимир Ковалик з Чикаґо за книги „Перстень з тризубом", „Різні з'яви пам'яті". Поет, в'язень радянських таборів, а тепер громадянин США несе читачам своїх книг правду про власне життя та життя тих, хто був кинутий радянською системою за колючі дроти. В його творах – безмежна любов до України.

В. Ковалик виступив на презентації, що дало змогу багатьом присутнім познайомитися з відомим поетом, який вже другий раз стає лавреатом конкурсу ім. М. Утриска (перший раз – в 2006 році).

Високу оцінку отримала також книга Івана Шпильчака „З вогню у полум'я". Автор проживає у Філядельфії. Син репресованих батьків, він зумів вирватися ще в радянські часи за „залізну завісу" через Італію в США. Часто відвідує рідні краї – Мостищину, Львів. Життєрадісний і цілеспрямований, він вносить великий вклад в дослідження історії України, зокрема середини XX ст., бере активну участь в багатьох громадських починаннях.

Журі відзначило книгу поета Любомира Бориславського з Чикаґо „Метеорний дощ". Це твори про переживання сучасної людини, що живе в комп'ютеризованому світі і почуває себе частиною Всесвіту.

На презентацію прибули з Великобританії голова товариства „Бойківщина" ім. Івана Франка Ніна Гринаш та заступник голови Іван Іванцюра. В своєму рідному селі Доброгостеві на Львівщині І. Іванцюра спорудив пам'ятник-каплицю в пам'ять тих, хто віддав своє життя в боротьбі за незалежність України. Його дві книги, представлені на конкурсі, отримали високу оцінку, а автор – звання лавреата. Книга „Дороги життя роду Іванцюрів" показує український рід, що з діда-прадіда жив на своїй землі, ростив дітей і вирощував хліб. Воєнне лихоліття закинуло представників цього роду далеко від села, а один з них зумів зібрати і подати історію свого роду для багатьох наступних поколінь.

В кожну хату села Доброгостів подарована книга І. Іванцюри „Доброгостів. Історико-географічний мемуарний нарис", видана в ім'я збагачення пам'яті нинішніх і майбутніх поколінь.

Подарувала свої книги односельцям села Дністрик, що на Старосамбірщині, і жителька Чикаґо Анна Кульчицька (з дому Кіт). Її книга „Доспілі ягоди калини" – це сповідь авторки, яка прожила цікаве і нелегке життя. Від молодости писала А. Кульчицька вірші і складала в шухляду. Якось, переглянувши їх, побачила, що вони відображають весь її життєвий шлях. Їй захотілося видати книгу і подарувати в рідне село. Багато ілюстрована книга розкриває світ талановитої родини Кульчицьких та самої авторки, знайомить з прекрасними краєвидами рідного села. А. Кульчицька втретє бере участь у конкурсі ім. М. Утриска. Вона отримала високі оцінки за праці „Орнамент трипільської культури та українська вишивка XX ст.", „Юні українські остарбайтери з Галичини".

На конкурс була подана книга про рід Піцюрів – Стефана, Анну, Михайла та інших членів родини, під назвою „Дорогами долі". Серед авторів – Ярослав Стех, Євгенія Піцюра-Швець, Василь Верига. На різних континентах проживали і проживають представники роду Піцюрів, багато – в Канаді.

У збірнику „Столиця Франкового серця" (про с. Лолин) серед авторів – Дарія Рихтицька.

Диплом першого ступеня присуджено книзі Михайла Орлича з Чикаґо за книгу „Роксоляна-Хурем – дружина султана Сулеймана I". Всі представлені книги друкувалися в Україні.

Лавреат конкурсу Іван Шпильчак.

М. Утриско (1908-1988) – громадський діяч, журналіст, голова Товариства „Бойківщина" в США та Канаді, довголітній редактор журналу „Літопис Бойківщини" жив у Філядельфії. З проголошенням незалежности України Народний музей „Бойківщина" в місті Турка на Львівщині дослідив діяльність багатьох діячів краю. Ім'я М. Утриска потужно засвітилося на тлі історії Турківщини, а згодом і закордонної діяспори. Тому на II Бойківських фестинах в 1997 році було проведено перший конкурс імені М. Утриска.

В серпні 2008 року передбачається провести XII конкурс ім. М. Утриска. Заохочуємо авторів з української діяспори до участи в ньому. Адреса музею: пл. Ринок, 26, м. Турка, Львівська обл., 82500 Ukraine.

Віра Бончук,
голова організаційного комітету
конкурсу ім. М. Утриска

Дослідження ...

(Закінчення зі стор. 22)

чувало їх харчами та ночівлею, але й свідомо дезінформувало владу про напрям руху рейдуючої групи. У підсумку повстанці не лише не мали втрат, але й не зробили жодного пострілу на території Румунії.

– Яким був персональний склад рейдуючої групи?

– В акції брали участь дві особи з псевдонімом „Хмара" – Дмитро Білінчук з Верховини та Петро Мельник з Надвірнянщини. Саме останній і був командиром, а функцію заступника виконував Назарій Данилюк-„Перебийніс" з Кіцманського району Чернівецької обл. Надійно ідентифіковано ще 12 учасників рейду, зокрема Івана Мельничука-„Галайду" з Волині, Дмитра Ілюка-„Кичеру" з Гуцульщини та інших. Встановлено також, що учасниками акції були троє вихідців із Закерзоння, котрі в складі двох сотень прорвалися в Україну після сумної пам'яті акції „Вісла" 1947 року. Переважна більшість учасників румунського рейду загинула в боях, але один з них, Іван Мельник-„Залізняк", вижив і дав свідчення про цю подію – вони опубліковані в книзі.

– На яку читацьку авдиторію розраховане видання?

– Хоча наше видання документальне, ми зробили його привабливим, вмістивши велику кількість світлин та кольорових ілюстрацій, зокрема роботи київського художника Богдана Піргача. Передмови до нашої книги написали останній Головнокомандувач УПА Василь Кук, а також декан історичного факультету Львівського національного університету ім. Івана Франка Роман Шуст. В книзі є резюме англійською та румунською мовами. Книгу ми доповнили двома матеріялами, які мають художній характер. Перший з них присвячено прирученню повстанцями карпатського ведмедя, який зимував у криївці. На дев'яти світлинах бачимо ведмедя серед повстанців! Всі вони вміщені в книзі. Крім того, розповідається про неймовірну долю одного з учасників – кулеметника „Сибіряка" (Василя Білінчука), який долучився до УПА, втікши із заслання з далекого Красноярського краю.

Наша книга вийшла у серії „Українські військові формування XX ст.", що її започаткував часопис „Однострій" (редактор – Сергій Музичук). Допомогли молоді львівські підприємці Андрій Худо і Олесь Пограничний, за що ми їм щиро вдячні. Усіх, хто бажає придбати цю книгу, просимо звертатися за адресою: Віталій Манзуренко, вул. Головацького, 7, кв. 14, Львів 79018 Ukraine. Тел.: (380-322) 377-736.

До історії ...

(Закінчення зі стор. 14)

Польщі й про тих визначних польських діячів, які його відвідували.

Про УВУ й українську сторінку історії цього дому є вже чимала література, написана різними мовами. Що і не диво, бо у ньому мали свій осідок не тільки УВУ, але й Українсько-господарсько-технічний інститут, НТШ, Українська харитативна служба та низка інших українських установ та організацій. А на початку 90-их років він був притулком першого у світі Генерального консульства молодої Української держави. Дім цей безумовно був цінною перлиною світового українства і справжньою твердинею української науки на чужині. Я свідомо вживаю тут минулий час, бо цей дім, якщо не настане якесь диво, у недалекому майбутньому, на жаль, перестане бути українською власністю. 7 липня 2007 року Професорська рада УВУ доручила зборам Товариства приятелів УВУ (офіційному власникові будинку) „докласти максимальних зусиль, щоб забезпечити фінансову базу для праці Університету, включно з далекосяжними кроками, як продаж будинку“.

26 липня збори Товариства Приятелів УВУ рішили продати цей будинок, щоб втримати університет. Є надія, що продаж будинку принесе дохід понад 10 млн. дол., що уможливить придбання іншого, скромнішого приміщення і дальшу академічну діяльність університетові, при помочі Фундації УВУ у США. Купці на будинок є, шукання відповідного приміщення почалося. Виглядало б, що невдовзі закінчиться ще одна епоха в історії будинку – цим разом українська епоха. Надіймося, що не буде це також кінець цій славній українській інституції.

Безсумніву, все на світі має свій початок і свій кінець. Німецький і баварський уряд вже давніше перестали надавати фінансову підтримку Університетові, мотивуючи своє становище (і на мою думку, цілком слушно) тим, що українська держава повинна перебрати відповідальність за український університет.

Українська держава знову ж покликується на закон, який забороняє їй видавати гроші на наукові інституції поза межами України. Але чи не криється тут певна іронія долі: УВУ, який перетривав лихоліття Другої світової війни й тоталітарний режим Радянського Союзу, готовий перестати існувати в добі незалежної України? Відомо, що професорський склад та адміністрація Університету покладали великі надії на українську державу. Адже до УВУ дуже часто загощували високопоставлені особи з України, виголошували високопарні промови, складали обіцянки, отримували почесні докторати... Все прогуло, прошуміло – є закон і нічого не вдієш. Казали колись старі римляни: „Немає закону без винятку“. Чи не міг би тим винятком стати УВУ? Важко повірити, що Україна не може видати 500 тис. дол. на рік, щоб втримати УВУ? Важко повірити, що наші депутати, політики, підприємці та олігархи не бачать користи ні для себе, ні для своєї держави, щоб мати у серці Европи культурно-інформаційний-науковий центр і через нього впливати на події у царині політики, економіки, культури Европи? Я непоправний оптиміст, я вірю, що між українцями знайдуться люди доброї волі, люди візії і чину, які зуміють втримати при житті цю нашу установу, – але час наглить.

Відзначили...

(Закінчення зі стор. 15)

д-ра Євгена Грабарчука разом із вірними довколишньої громади закінчили будову церкви, освячення якої довершив в 1967 році тодішній Єпископ Стемфорду Йосиф Шмондюк. Землю під будову церкви подарував Український Робітничий Союз. Л. Саляк і Я. Ґавур зачитали привіти від Крайової управи Братства колишніх вояків І-ої Української дивізії УНА, від Ради оборони і допомоги українцям за підписом Івана Буртика, від УККА – Відділу в Ґлен-Спей, від 54-го Відділу ООЧСУ в Ґлен Спей, від похоронного заведення „Ґрей-Паркер“ в Порт Джервіс, Ню-Йорк, від 62-го Відділу Союзу Українок в Ґлен-Спей, та від стейтового сенатора Джана Боначека.

Я. Ґавур передав привіт від Українського Братського Союзу. Голова Ради директорів Федеральної кредитівки „Самопоміч“ в Ню-Йорку д-р Богдан Кекіш привітав усіх парафіян з нагоди ювілею і передав чек на 5 тис. дол. на потреби церкви.

Були і інші пожертви: 1 тис. дол. від Зенона і Неонілі Крамарчуків, 1, тис. дол. від Яреми Кіндрачука. В мистецькій програмі ансамбль „Лелеки“ виконав дві пісні: „Родимий краю“, (муз. С. Воробкевича і „Як давно“ – муз. Г. Китастого, акомпаніямент на бандурі – Володимир Мазяр). Ярослава Гунчак прочитала „Молитву до Пречистої Богородиці“ з поеми Тараса Шевченка „Неофіти“. Відтак „Лелеки“ почали молитву „Боже Великий Єдиний“, а далі було голосне „Многоліття“ за церкву св. Володимира та відродження Церкви в Україні. Владика підходив до кожного столу, вітався з присутніми та вступав у розмову, о. митрат І. Терлецький з гумором згадав своє служіння в церкві св. Володимира адміністратором у 1960-их роках. З нагоди ювілею місцевий мистець і скульптор Рем Багаутин подарував ікону Матері Божої. Продано льотерійних квитків на 520 дол. Щасливий квиток витягнув Владика, а ікону виграла Христина Шабловська.

В заключному слові о. Я. Костик подякував Владиці за участь у святкуванні, мужам довір’я, членам пасторальної і господарської ради, усім парафіянам, доброчинцям і гостям за співпрацю. Бенкет закінчено співанням „О спомагай нас, Діво Маріє“.

Нові власники „Верховини“ в короткому часі змогли гарно приготувати залю, яку до речі, надали безкоштовно церкві, подбали про звукову систему, а головне – про прийняття, чим причинилися до успішного відзначення 40-ліття церкви св. Володимира.

Читайте „Свободу“ на сторінці Інтернету:
www.svoboda-news.com

Поетична творчість наших читачів

Слово про державні мови

Споконвіку в держави, у нації
Стало добрим законом, панове:
Жить не може людина у Франції
І не знати французької мови.
То вода для людини для спраглої,
Джерело життєдайне чудове.
Жить не може людина в Англії
І не знати англійської мови.
В кожній мові – квітіння конвалії,
Гуркіт грому і гомін діброви.
Жить не може людина в Італії
І не знать італійської мови.
Із колиски до миті останньої
Є в людей розуміння здорове:
Жить не може людина в Еспанії
І не знати еспанської мови.
Хай слова вирізняються в реченні,
Як зерно, а не жмуття полови.
Жить не може людина в Туреччині
І не знати турецької мови.
Може, в мене поняття і спрощені,
Та тримаюсь такої основи:
Жить не може людина в Угорщині
І не знати угорської мови.
Жить не можна в Норвегії, Швеції.
Вже й в Прибалтиці,
вже і в Молдові,
У Німеччині, в Польщі, у Греції
І не знати державної мови.
То ж думки пропливають, як тіні,
В далину, в безгоміння Дніпрове:
Жити можна лише в Україні
І не знать української мови.

Євген Гайгар,
Кривий Ріг

Мово моя

Мово моя прехороша,
Мово моя засмічена,
В підневільних відносинах,
Мово моя скалічена.
Спольщена і зросійщена,
Прикордонами сплутана,
Всепрощена і не помщена,
Захлинаєшся скрутами.
Нами ти занехаяна,
Нами ти незахищена,
Скільки втрачено, згаяно,
І творінь твоїх знищено...
Не своя в своїй хаті ти,
Нам чужа популярніша,
Тебе під автоматами
Гнали в світ, де полярніше.
А ти все-таки винесла
З дна рутини озвучений
Кращий з кращих свій вимисел,
Чужакам не приручений.
То ж співай, моя мововонько!
Кажуть, що ти солов’їна.
Солов’ям хай – дібровонька,
Ти – розбуди Україну!

Катерина Андрощук,
довголітній в’язень сталінських таборів, с. Кленівка на Донеччині

Осінь

Перш за все хочу подякувати Вам за таку чудову і змістовну газету. Щира Вам дяка і низький уклін від усієї душі за Вашу нелегку і корисну працю. Посилаю свій вірш „Осінь“.

Микола Ясененко,
с. Любомирка
Кіровоградська обл.

Ось і літо промайнуло,
Знову осінь на порі.
Хліб печений,
груші стиглі,
Мед бджолиний на столі.
Лист кленовий опадає
Під ногами шелестить.
Журавлиний довгий ключик
В небі синьому летить.
На березі, на тополі
Листя майже вже нема.
Скоро-скоро, незабаром
Прийде віхола-зима.

На подарунок Церкві

Привітання

Стоїть будівля край дороги.
На вигляд непримітна є вона.
Без дзвонів, куполів і позолоти,
Але це церква українська, своя.
І хрест на ній є дерев’яний,
Його поставили не так давно.
На нім з’явилося видіння Боже –
Напевно, недаремно об’явилося воно.
Приходьте щонеділі помолитись.
Й священики тут моляться за вас.
Господь сказав:
„Коли в ім’я моє збереться
троє, то там я буду серед вас“.
Сьогодні ви святкуєте сторіччя.
Багато тут зібралося гостей,
Щоб розділити радість з вами
Й відсвяткувати разом ювілей.
Я ж щиро дякую усій громаді,
Що прийняли мене в свою сім’ю,
За те що можу разом з вами я співати
Церковну пісню українськую, свою.

Ярина Яворина

Туга за Україною

Дуже люблю весною я ранньою
Йти до лісу збирати квітки
Первоцвіт, і фіялки, і проліски
І підсніжники білі такі
Вийду рано-ранесенько в поле –
Сива димка над лісом стоїть,
Вже пташки всі співають,
і сива зозуленька
Накує, скільки років ще жить
Ось і вишня, й черешня,
й маленька яблунька
Вкрилась цвітом біленьким в саду,
Й соловейко в гаю на калині
Пісню ніжну виводять свою
Ось сунички маленькі червонії
Виглядають так ніжно з трави,
Ніби кличуть до себе хороші
Не пройди мимо нас, а зірви
Як же можу, Вкраїно ріднесенька,
Я так скоро тебе позабуть,
Ті лани золотої пшениці,
Де волошки
і маки червоні цвітуть...

Ярина Яворина

Єдність

Гуртуємось, люди, у єдиную сім’ю,
Щоб мати віру на землі
– одну, тверду,
Щоб спілкуватись з Богом,
між собою,
І щоб Всевишній наділив любов’ю
Щоб вся земля причастя мала
Щоб лиха і біди не знала.
Перед Ісусом повинні на колінах
ми стояти,
Щоб в душах Бога відчувати,
Святе письмо повинні
кожен день читати,
І в Божий храм в неділю
приходити,
Де зможемо у Бога
милости просити.

Іванна Драган-Дрейн

Іванна Драган-Дрейн

Вервечка

Вервечка – єднає всіх
у нашому житті,
Щоб наші душі не були на самоті,
Марія-Мати має вервечку в руці
На спогад про Ісуса на хресті.
На вервечці молившись, взнаєш ти,
Що всі у церкві – сестри і брати
Молись на вервечці
як просить Божа Мати,
Щоб у молитві горе забувати!

Іванна Драган-Дрейн

Іванна Драган-Дрейн, народжена в с. Кудрицях на Тернопільщині, дарує свої вірші, а також два вірші своєї подруги Ярини Яворини парафіянам Української греко-католицької церкви Успіння Пресвятої Богородиці на честь 100-річчя церкви в Сент-Луї, Мізурі. Тепер І. Драган-Дрейн живе в м. Арнольді, Мізурі.

Не нормальні...

(Закінчення зі стор. 25)

Ще наприкінці 1999 року звітування було „десантне“: в Україні ішли президентські вибори, західні кореспонденти прилітали на кілька днів до Києва і писали з плацдарму „О’Браєнс Бар“ на Михайлівській вулиці – в центрі столиці. Тоді можна було увійти в „О’Браєнс“ і без турботи звернутись до людини праворуч або ліворуч англійською мовою і почати спілкуватись.

Чимало дурниць тоді появлялось в західних ЗМІ, зокрема після того, як чужоземний журналіст зустрів молодого українського журналіста, який трохи знав англійську мову і виливав усі свої жалі десантникові. Чимало тоді появлялось репортажів про обмеження свободи слова в Україні, хоч джерелами тверджень були молоді люди, які насправді самі не розуміли поняття „свобода слова“.

Все це змінилось під час Помаранчевої революції, коли замість десантників в барі чужинецькі кореспонденти бачили рідкісний феномен демократії і – так! – братерства на холодному Майдані. В журналістських колах Україна здобула собі тоді пристойне місце.

Це добре демонструє цитата в репортажі про останні вибори в журналі „Економіст“ від 4 жовтня 2007 року: „Після 2004 року Україна стала визнаною демократією, в якій владу дають і відбирають при допомозі виборів, які є всеохоплюючі і чесні“.

Дають і відбирають владу – через вибори! Розкажіть це в Росії, де результати чергових виборів вже практично знані. Там по-старому все вирішують компетентні особи, а народ? Народу це подобається! Є порядок і передбачення.

Тим часом в Україні наявна ненормальна, але приємна ситуація. Журнал „Економіст“ також цитує 37-річного Юрія Мірошниченка, депутата Верховної Ради з Партії Регіонів: „Немає абсолютної сили в Україні. Ми можемо також працювати в опозиції. Те, що вона (мається на увазі Юлію Тимошенко) приходить до влади – для нас не трагедія. Найважливіше те, що Україна просувається в правильному напрямі. Нині вона стає Европою. Повернення немає“.

Це голос нової України і ніби якоїсь іншої Партії Регіонів, що стільки страху нагнала чесним патріотам. Ю. Мірошниченко, до речі, народився в Ленінградській області (в селі Лісіна-Корпус Тосненського району) в Росії 1970 року. Він уважає себе українцем.

Все це не нормальне. Не нормальне. Але дуже приємне і реальне!

Фільм про концтабір „Береза Картузька" висвітлений в Чикаґо

На презентації фільму (зліва): Лев Боднар, Марія Клим-Пакош - дочка колишнього в'язня Павла Пакоша, колишній в'язень Орест Казанівський, Т. Василик – організатор кінопоказу.

ЧИКАҐО. – Заходами Української громадської організації „Помаранчева хвиля" та радіопрограми „Вечірна трибуна", в неділю, 21 жовтня, в авдиторії собору свв. Володимира й Ольги відбулася прем'єра фільму „Береза Картузька" (режисер фільму – Юрій Луговий з Монреалю, Канада, він же автор фільму „Свобода має ціну", співавтор фільму „Жнива розпачу" та інших коротших стрічок). Музичне озвучення фільму виготовив Роман Луговий, родом з Тернополя, який тепер проживає в Києві, а розповідний голос у стрічці належить акторові Богданові Бенюкові, телеведучому в Україні.

В'язнем концентраційного табору „Береза Картузька" був Ярослав Луговий, батько Юрія, якого арештувала польська влада на початку 1939 року й без жодних звинувачень, а тим більше без суду, кинула його до цього жорстокого концтабору. Розповіді батька про жахіття, яких доводилося зазнати в'язням у „Березі Картузькій", про знущання над виснаженими від важких робіт людьми, про безпричинні побиття, спонукали сина зробити документальний фільм, щоб висвітлити те, якою була польська окупація Галичини в 1920-1930 роках.

В'язнями концтабору були в більшості українці, члени ОУН, особи підозрювані в приналежності до ОУН, священики, українська інтеліґенція – свідомий прошарок українського суспільства. В перших роках у концтаборі нараховувалося 250-300 в'язнів, а під кінець 1938 року – їх було 7,112. Згадаймо, що в'язнями були Дмитро Донцов, Євген Коновалець, Роман Шухевич, Тарас Бульба-Боровець, Богдан Кравців та його брат Михайло, Володимир Янів, Григорій Климів, Омелян Матла та багато інших. У Чикаґо ще живе колишній в'язень концтабору Орест Казанівський. Із тих, що жили в Чикаґо, але вже відійшли на вічний спочинок, були Богдан Старух, Петро Гуцал та Павло Клим. Дочка останнього, Марія Клим-Пакош, переглядаючи архів батька, знайшла детальний рисунок концтабору, зроблений її батьком, який включений, як документ, у фільм. До речі, М. Клим-Пакош разом з Левом Боднаром переводили в Чикаґо збірку на видання фільму. Збірка не закінчена, бо продуценти фільму мають намір видати фільм англійською мовою.

Фільм „Береза Картузька" – документальний. В ньому домінують два аспекти. Перший – висвітлення політичного, суспільного та економічного тла на західньоукраїнських землях під окупацією Польщі між Першою і Другою світовими війнами та історія створення концтабору. Другий аспект – свідчення в'язнів про ті умови, в яких їм доводилося перебувати. Коментарі про історичне тло періоду подали українські вчені-історики: Тарас Гунчак, Роман Висоцький та Ярослав Розумний – професори американських та канадських університетів.

Лука Костелина

Будівля в концтаборі „Береза Картузька" (кадр з фільму).

Політолог...

(Закінчення зі стор. 1)

нестабільна. Можливо, західня Україна (Галичина) й зможе проголосити незалежність, але решта, мабуть, ні. Подивіться на останні вибори. Все більша комплексність вибору. Юлія Тимошенко зробила відчутний прорив на сході. Як не дивно, навіть Віктор Янукович отримав кілька голосів на заході, і країна дедалі частіше голосує як єдине ціле.

Якщо хочете інший приклад, подивіться на коротку кризу з маленьким озівським островом Тузлою, що його за якоюсь особливою логікою Російська Федерація хотіла включити в свою територію, трансформуючи його з острова на півострів (з боку Російської Федерації). Пам'ятаєте, як відреагували українці? Всі-всі, в тому числі й Президент Леонід Кучма повернувся з Бразилії і, стоячи на берегах Тузли, жорстко проголосив: „Це – українська територія". І подивіться на рішення Ради. Здається, що голосування було майже одноголосним, якщо зовсім не одноголосним, включаючи комуністів. Таке однозгідне голосування показало, що територіяльна цілісність України є непорушною.

Отже, ми знаємо, що Україна є успішною як національна держава. Україна існуватиме, і ніяких сумнівів в цьому немає. Україна – це, без сумніву, частина європейського пейзажу. Україна – це частина європейської політичної культури. Вона це продемонструвала. Україна – частина європейської культури, і всі, хто перебуває в Києві, навіть з короткою візитою, бачать численні докази цього. Це стійка реальність, до якої всі мають звикнути. І в цьому процесі всі мають позбутися невігластва.

Коли Україна стала незалежною, багато людей, включно і в цій країні (США,) не були впевнені в тому, що таке Україна і де вона. До слова „Україна" часто додавали артикль „the". Але зараз усе змінюється. Також важливо, щоб зміни проходили і в Україні. І я маю на увазі дещо дуже особливе. А саме: країна, нація – це реальність тоді, коли вони мають глибоке історичне самоусвідомлення.

І це важливо, бо країна без пам'яті – це як людина без мізків, без самосвідомости. Я був вражений цим кілька років тому. Коли я був у Києві, вирішив під час свого перебування там поїхати в Биківню, про яку, я впевнений, більшість з вас знає. Коли ж я говорив з близьким до Л. Кучми високопосадовцем, він не знав, що це таке. І я підозрюю, що багато інших українців в нещодавньому минулому не мали жодного уявлення про Биківню і не усвідомлювали, як важливо знати ці речі.

Ось чому рішення Ради про геноцид – історично і політично важливе. Це поворотний пункт, це нагадує людям про речі, які сталися, про важливість бути незалежними і бути відповідальними за свою власну країну. І в країні саме це відбувається. І це все на краще, бо складає невід'ємну частину більш складних промислових і фінансових питань, які ви обговорювали в контексті зв'язків України, Европи та ЕС. Має бути енергійна, квітуча, політично успішна Україна, щоб вона була частиною Европи, а Европа має змінити своє бачення Сходу, щоб зрозуміти, що кордони Европи не закінчуються річкою Буг. Справа в тому, що Европа – це динамічна реальність, але одночасно частина історії і культури, і Україна є частиною цієї історії та культури.

За відповідальну і прозору політику

Після останніх виборів Україна має можливість знову показати в дії свою політичну зрілість і, я думаю, народ показав це через свій вибір, бо я вірю, що Помаранчева революція поклала край питанню: чи витримає Україна випробування часом, чи ні? Це сталося кілька років тому, але тепер також важливо показати політично зрілий провід. Цей провід має бути відповіддю тому факту, що народ політично зрілий, і також це означає, що народ має ясне поняття відповідальности і підзвітности за політичні рішення і політичні програми.

Все розуміння демократії – це поняття про змагання програм і змагання керівництва, а потім – підзвітности та відповідальности за керівництво, яке не може бути затуманеним, не може бути прихованим, непрозорим.

Проблема відповідальности та підзвітности повинна бути чітко визначена. І ось чому Президент Віктор Ющенко має реальну можливість втілити серйозну й ефективну систему відповідальности та підзвітности, основану на двох складових – на більшості та меншості. Більшістю може бути двопартійна коаліція, це може бути навіть частково широка коаліція, якщо дехто з опозиції хоче бути частиною більшости, але це не може бути уряд, який робить підзвітність та відповідальність непрозорими через розмивання програм і розділ між елітами, які мають альтернативні програми, бо такий недолік породжує політичний цинізм і створює враження „ми – нація", а „вони – еліта", і підсилює віру, що еліта є корумпована і наживається на людях, і ніколи не підзвітна народові. Альтернативи, вбудовані в таку систему керівництва, – це важливий аспект демократії, і Президент В. Ющенко має можливість установити це: або через двопартійну коаліцію, або через формулу „дві партії +"– коаліція, може, навіть у дуже розмитому розумінні – через часткову широку коаліцію, але не через повну велику коаліцію (куди входять усі партії), бо тоді змішуються в одно підзвітність та відповідальність.

Прем'єр-міністер Ю. Тимошенко має можливість показати, що вона є істинним національним провідником, і це підтвердила велика підтримка на виборах. Вона також має можливість керувати в такий спосіб, щоб показати, що вона не тільки передвиборний популіст, але відповідальний національний провідник, який може формувати політику на довгий період, без емоцій, але з зобов'язаннями, з твердістю, але без помсти, отримуючи підтримку і загльну повагу. Вона показала великий політичний талант і є все яскравішою зіркою на українському політичному небосхилі. І нині вона має можливість втілити ці таланти в стійке провідництво.

Попередній прем'єр-міністер В. Янукович теж може показати себе як відповідальний опозиційний керівник. Не як продиктований великим сусідом вибір, але як питомо український національний провідник, який бере участь у загальному прориві України в Европу. І він це заявив, будучи прем'єр-міністром, але, як то кажуть, „не спробуєш – не дізнаєшся", і треба показати це зобов'язання не тільки словесно, будучи на посаді, але й на практиці, як опозиційний провідник, і треба полегшити кроки України як можливого учасника в ширшому европейському проєкті.

Нормальна европейська держава

Іншими словами, кожен з трьох політичних провідників України має тепер історичний шанс, історичну можливість довести кожному, що Україна – не тільки національний успіх, але що це країна, яка закриває неминучу прірву між нею і Заходом. І це провалля – не вина українців, це наслідок відсутности свободи, відсутности незалежности, присутности комунізму стільки десятиліть і підпорядкування століттями імперській системі. Якщо ви розглянете всі причини цієї прірви, то будете вражені тим, що ця прірва така маленька. І близький той день, коли Україна стане повноправним учасником европейської згоди.

Можна без кінця говорити про проблеми, які треба розв'язати, про критерії, яким треба відповідати, про стандарти, які треба задовольнити, про дефіцити, які треба перебороти, але імпульс даний саме в цьому напрямку. Й Европа також змінює своє бачення України. Незнання, яке я відчував в США 15 років тому, було так само поширене і в Европі, ... може, не настільки поширене, але близьке до того.

Сьогодні все драматично змінюється, й образ України як нормальної европейської держави потихеньку стає переважати. І в цьому полягає не лише обнадійлива перспектива для України, але і ширша сфера, ширша перспектива.

Я глибоко переконаний, справді переконаний, я стратегічно переконаний, що оскільки Україна рухається до Европи, імперіялістична можливість для Росії закривається назавжди, і Росія тоді матиме лише одну можливість – наслідувати приклад свого старшого брата. І це дуже обнадійлива та серйозна перспектива, оскільки, врешті-решт, Росія не має вибору, якщо подивитися на величезний простір Росії та її демографічну кризу, зростаючу силу східніх сусідів.

Якщо Росія не рухатиметься в Европу, збудеться інша перспектива, яку колись описали алегорично, але в якій є загрозливе географічне визначення: „Европа до Уралу". Пам'ятайте генерала де Голля, коли він говорив про Европу до Уралу. Він не пропонував, щоб Росія буде поділена, він мав лише на увазі Росію в Европі. Росія в Европі по Владивосток може стати привабливою можливістю для Росії, але якщо вона її не втілить, росіяни постануть перед загрозливою непевністю в майбутньому.

Отже, Україна, в певному розумінні, пропонує не тільки науку, але і обнадійливий шлях для Росії, дорогу, яку – всі ми на Заході будемо сподіватися – Росія пройде. Тому що це було б в інтересах розширеного Заходу, якщо Росія вчасно стала б ближчою та глибше асоційованою з Заходом.

Україна ставить вагомий геополітичний виклик усім нам, але я вважаю, що на цей виклик ми можемо дивитися сьогодні, невдовзі після українських виборів, зокрема через результати цих виборів, зі зростаючим оптимізмом. Дякую.

АРХІВИ СВІДЧАТЬ

Незнана сторінка з життя Оксани Смішкевич-Кузьмак

Минуло 16 років незалежности України, але архіви знову і знову відкривають страшні секрети. Випливають на суд людей нові свідчення злочинів радянської влади проти особистости. Вже оприлюднено низку документів, які стосуються репресій серед української національної інтеліґенції. У справі ч. 16к73, що знаходиться в архіві Служби безпеки України, є вирок щодо засудження відомого українського національного діяча 60-их років, мислителя Івана Світличного. У цьому документі фігурують й інші люди, які були його однодумцями і сподвижниками. Серед них – Оксана Смішкевич (нині – Оксана Смішкевич-Кузьмак). Її ім'я згадується у 18-сторінковому документі 21 раз. Це частіше, ніж імена Василя Стуса, Богдана Гориня, Євгена Сверстюка, Івана Дзюби, Леоніда Плюща та інших діячів українського шістдесятництва. Власне, співпраця з О. Смішкевич є важливою, фактично навіть визначальною складовою „злочину" Івана Світличного.

Незважаючи на те, що О. Смішкевич жила у США, вона змогла стати корисною своїй далекій Вітчизні. У дитячому віці разом з батьками вона виїхала з України, рятуючись від більшовицького і фашистського терору. Були численні мандри по Европі, життя у таборах Ді-Пі. Потім родина переїхала до США. Тут О. Смішкевич здобула в університеті фах хеміка. Працювала у бібліотеках хемічного і біологічного спрямування. Добре володіла українською та російською мовами, й у коли 60-их роках почалася так звана відлига в СРСР, вона була залучена до налагодження перших контактів між Радянським Союзом і США. Однією з перших форм спілкування між двома країнами стало проведення виставок американської технічної літератури в СРСР. О. Смішкевич запропонували поїхати до Радянського Союзу в якості перекладача, і вона погодилася.

Є. Сверстюк, розповідаючи про ті події, назвав О. Смішкевич першою ластівкою, яка подолала залізну завісу, перелетівши через океан зі США до СРСР. В Україні чекали не стільки виставки технічної літератури, скільки подиху іншої культури, подиху свободи з Заходу… Її знали всі, хто відвідав виставку, а приходили сюди національно свідомі люди. О. Смішкевич охоче спілкувалася з усіма, будучи єдиною ниточкою, що єднала українських дисидентів із Заходом. Є. Сверстюк запропонував їй взяти і перевезти за океан щось з літератури дисидентів, відверто сказавши їй, що це небезпечно. Вона сміливо сказала: „Візьму все, що передасте". Тоді Є. Сверстюк приніс їй збірку творів Василя Симоненка „Берег надій", різні статті, виступи українських дисидентів. Професор історії Тарас Гунчак у своїх мемуарах пише, що на перший погляд О. Смішкевич була такою собі політично незаанґажованою особою, яка приїздила в СРСР із виставкою технічної літератури, а насправді була кур'єркою українського самвидаву, везла заборонену літературу з України на Захід. Ця література, пише Т. Гунчак, почала зацікавлювати західних інтелектуалів, які все уважніше приглядалися до України і відкривали для себе зовсім нову націю.

В Москві її чекали неприємні розмови з аґентами КДБ і навіть з американським представництвом. На щастя, її випустили з СРСР, і вона полетіла за океан з правдивою інформацією про Україну. Невдовзі її ім'я зринає у справах проти українських дисидентів. Зокрема у вироку для І. Світличного від 5 липня 1973 року. На аркуші 4-му говориться:

„...В 1963 році Світличний в м. Києві познайомився з громадянкою США Смішкевич Роксаною, яка перебувала в Радянському Союзі у складі персоналу американських виставок „Технічна книга США" і „Засоби зв'язку США", та домовився з нею про постачання йому літератури, яка видається за кордоном українською мовою.

На протязі 1964 року Світличний одержав від Смішкевич або від неї через інших осіб ряд книг і збірок антирадянського змісту, які видані закордонними націоналістичними видавництвами, і зберігав їх у себе та розповсюджував серед своїх знайомих. Зокрема в 1964 році Світличний одержав від Смішкевич через не названу ним особу журнал антирадянського змісту „Записки наукового товариства ім.Т. Г. Шевченка", виданий в 1962 році в Парижі-Чикаго, у вигляді „Збірника на пошану українських вчених, знищених більшовицькою Москвою". Автори вміщених в збірнику статтей намагаються обілити українських буржуазних націоналістів, при цьому вдаються до злісних наклепів проти КПРС, яка нібито проводить політику „знищення української культури". В збірці робляться заклики до боротьби за так звану „самостійну" Україну ".

Аркуш 5-ий вироку повністю присвячений перерахуванню та оцінці літератури, яку О. Смішкевич передавала І. Світличному. Тут зазначається:

„Восени 1964 року Світличний одержав від Смішкевич книжки антирадянського змісту під назвами „Історія української літератури" (Ню-Йорк, 1964) Родзикевича, „Із-під світу" Т. Осьмачки (Ню-Йорк, 1964), та „Українська літературна мова, її виникнення й розвиток" В. Чапленка (Ню-Йорк, 1962). Не дивлячись на те, що всі ці видання зводять наклеп на нашу державу, її лад і діяльність державних органів, Світличний зберігав їх до часу вилучення в 1965 році і знайомив з ними своїх однодумців, прізвище яких не назвав.

В цьому ж 1964 році Світличний одержав від Смішкевич через не названу ним особу книжку антирадянського змісту „Море житейське" О. Васильєвої (Ню-Йорк, 1962) і статтю наклепницького характеру „Українська православна церква і екуменічний рух" М. Коршана...

...Восени 1964 року Світличний одержав від Смішкевич книжку антирадянського змісту „Панорама найновішої літератури в УРСР" І.Кошелівця („Пролог", 1963), в якій зводяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. Робиться спроба звести наклеп на політику КПРС і Радянського Уряду в галузі культурного будівництва. Зберігав цю книжку і давав читати своїм знайомим, яких не назвав. В 1964 році Світличний одержав від Смішкевич через не названу ним особу книгу антирадянського змісту під назвою „Вивід прав України" Б. Кравцева (Ню-Йорк). Зберігав її у себе і давав читати різним особам...

...У грудні 1964 року Світличний одержав від Смішкевич книжку антирадянського змісту „Енциклопедія українознавства", в якій робляться наклепи на існуючий в нашій країні державний та суспільний лад, вихваляється діяльність закордонних націоналістичних центрів…

…На початку 1965 року І. Світличний одержав від О. Смішкевич через не названих ним осіб документи антирадянського змісту під назвою „Документи українського комунізму" („Пролог", 1962) „Україна і українська політика Москви", М. Прокопа („Сучасна Україна", Мюнхен, 1956), „Українські культурні діячі УРСР, 1920-1940" В.Петрова („Пролог", 1959)".

Отже, велика кількість літератури, яка читалася й таємно розповсюджувалася українськими дисидентами, передавалася І. Світличному О. Смішкевич.

На аркуші 18-му вироку говориться: „Антирадянський зміст творів, одержаних Світличним від Смішкевич стверджується і висновком експертизи".

Так фабрикувалися кримінальні справи проти українських дисидентів. О. Смішкевич була не просто людиною, котра передавала літературу з Заходу українським шістдесятникам. Вона стала учасницею дисидентського руху. Робила це тихо і непомітно, не рекламуючи серед української діяспори у США своєї діяльности. Навіть коли Україна стала незалежною, майже нікому на розповідала про свою справді героїчну діяльність на користь України. Справжні герої діють, а не говорять про свою діяльність.

Оксана Сліпушко,
доцент Київського
національного університету
ім. Тараса Шевченка

Як була змінена меморіяльна дошка Сергія Корольова

Офіційний орган Верховної Ради СРСР газета „Извєстія" в ч. 15 за 1966 рік, як і всі газети країни, вмістила повідомлення про похорон видатного космічного конструктора Сергія Корольова (всі тексти подаються в моєму перекладі українською мовою): „Урну з прахом покійного переносять до Кремлівської стіни і під грім прощального салюту встановлюють в нішу. Ніша закривається плитою з чорного мармуру. На ній написано: „Сергій Павлович Корольов". 30.XII 1906 – 14.I. 1996".

Тут є дві помилки. Плити на Кремлівській стіні виготовлені не з мармуру, а з граніту. А день народження С. Корольова вказаний за юліянським календарем. На інших плитах в Кремлівській стіні всі дати подані за новим стилем. День народження С. Корольова нині відзначають 12 січня. Плутанина пов'язана з тим, що до 1918 року у всіх країнах Російської імперії жили за старим стилем, тоді як більшість країн світу перейшла на григоріянській календар 400 років тому. У державному архіві Житомирської області зберігається метрична книга за 1907 рік Софіївської церкви при Житомирському земському сирітському домі. Там зроблено запис про народження С. Корольова 30 грудня 1906 року. Але це дата за старим стилем. За новим стилем це на 13 днів пізніше – 12 січня 1907 року. Саме ця дата мала б стояти на меморіяльній дошці.

Наближалось століття з дня народження С. Корольова. Ксерокопію метричного запису з дня народження я послав комендантові московського Кремля з проханням до ювілею виправити помилку і встановити нову дошку. Одержав відповідь, що напис на меморіяльній дошці при похованні у Кремлівську стіну робиться з офіційних документів, що посвідчують особу громадянина, саме тому на меморіяльній дошці С. Корольова дата народження вказана за старим стилем, а дата смерти – за новим. Звичайно, ця відповідь мене не влаштовувала. Тому я звернувся до уряду Москви. Відповідь від 30 січня 2004 року була: „... Підстав для заміни тексту напису на вищезгаданій гранітній плиті немає".

Прохання своє я адресував і в Академію наук Росії. Відповідь: „Ваше звернення було розглянуте у Відділі історико-філологічних наук РАН. Не можемо не погодитись з Вами, що день народження академіка С. Корольова за новим стилем – 12 січня 1907 року. Разом з тим повинні зазначити, що будь-яких неписаних правил або нормативних актів, що ухвалюють, за яким стилем потрібно позначати дати народження на могильних плитах, не існує. Це питання сімейне, торкається у даному випадку рідних і близьких С. Корольова. Гадаємо, що Вашу пропозицію доречно адресувати саме їм".

Адреси Наталії Корольової, дочки конструктора, я не знав. Тому всі матеріяли надіслав до адміністрації міста Корольова (колишнє підмосковне місто Калінінград). Мої матеріяли переадресували дочці С. Корольова. Але відповіді від неї я не отримав. Трохи згодом одержав відповідь від директора Меморіяльного будинку-музею академіка С. Корольова у Москві Лариси Філіної, яка повідомила, що дошку на Кремлівській стіні замінили. Знову написав листа до Н. Корольової у Москву. І одержав відповідь: „5 квітня 2007 року. Шановний Гарій Миколайович! Велике спасибі Вам за Вашу ініціятиву. Саме дякуючи Вам я зробила все, як потрібно: замінила дошку на Кремлівській стіні на нову з виправленою датою народження мого батька. Це було не просто. Довелося одержувати дозвіл адміністрації президента, коменданта Кремля, коменданта мавзолею Леніна, Президента АН РФ. Всі поставилися з розумінням, і в жовтні 2005 року дошка була замінена. Вона з чорного граніту, як і попередня – використали одну з невикористаних дощок, що зберігаються в Мавзолеї після того, як захоронення в Кремлівській стіні були припинені... Н. С.".

Гарій Макаренко,
Житомир

Пам’яті Юрія Вибачинського, бунчужного Буковинського куреня

27 серпня у Лос-Анджелесі, Каліфорнія, відійшов у вічність на 87-му році трудолюбного життя дорогий чоловік, тато, дідусь, приятель і вірний син України св. п. Юрій Вибачинський.

Покійний залишив у великому смутку дружину Лялю, доньку Марію, синів Юрка і Тараса з родинами, 11 внуків, та друзів.

Ю. Вибачинський народився 20 травня 1920 року на Буковині, в селі Мілієво, Витинецького району Чернівецької области, в родині свідомих українців. Батько покійного був головою сільради і виховував своїх двох доньок і двох синів в українському дусі. У слушний час молодий Ю. Вибачинський влився в ряди підпільної Організації Українських Націоналістів, де виконував функції бунчужного в Буковинському курені. Щоб відродити свідомість і гордість української нації, ОУН посилала своїх членів на східні терени України, і Ю. Вибачинський провадив проукраїнську аґітацію на Вінничині.

В 1933 році у Вінниці 23-літній Ю. Вибачинський познайомився з красунею Лялею Корнійчук, і Господь поблагословив їхнє подружжя трьома дітьми – Марією, Юрієм і Тарасом.

Лихоліття Другої світової війни змусило їх залишити рідний край і мандрувати на Захід. Їхали якнайдальше від так званих совєтських „визволителів“, які арештували тата, маму і брата Якова, вивезли всіх в Сибір. Мама так і не вернулася із заслання, а тато і брат вернулися на батьківщину з підірваним здоров’ям...

Ю. і Л. Вибачинські в 1949 році переселяються з Німеччини до США, в Ню-Йорк, але клімат і обставини східного узбережжя не задовольняли їх, і 1955 року подружжя Вибачинських переїжджає до Каліфорнії. З приїздом до Лос-Анджелесу Ю. і Л. Вибачинські відразу ж стають членами Української православної церкви св. Андрія, активними в побудові нового храму, довгий час виконуючи функції членів парафіяльного уряду. Ю. Вибачинський мав Божий дар – чудовий тенор, яким чарував церковну й громадську громади. Покійний співав у церковнім хорі св. Андрія і в хорі „Кобзар“ під керівництвом талановитого маестра Григорія Галика. Ю. Вибачинський також чарував присутніх на українських імпрезах вмінням деклямувати поезії.

Прожив св. п. Юрій понад 87 років, присвятив багато свого часу в розбудові Української Православної Церкви Київського патріярхату, і завжди щедро жертвував на Церкву й на добрі цілі в закріпленні державности України.

Ще перед переїздом до Каліфорнії покійний Ю. Вибачинський та його дружина Ляля, не дивлячись на те, що ще й самі не стали на міцні ноги, сприяли новоприбулим українцям. І за це їм сердечна подяка навіть сьогодні.

Похоронні Богослужіння відправив настоятель парафії св. Андрія прот. Василь Штелень, при великій участі приятелів і друзів, а тлінні останки св. п. Ю. Вибачинського поховані на кладовищі в Лос-Анджелесі.

Родина св. п. Ю. Вибачинського висловлює вдячність о. Василеві за Богослужіння, а всім приятелям – глибоку і щиру вдячність за присутність і співчуття в горі.

Замість квітів на свіжу могилу родина покійного, приятелі і друзі складають на пресфонд Інформаційного бюлетня Помісної Православної Церкви Київського патріярхату в США 1,230 дол.

Маруся Гнип

У глибокому смутку повідомляємо пластових подруг і друзів та українську громаду, що 27 вересня 2007 року відійша на Вічну Ватру член Племени ПЕРШІ СТЕЖІ

СВ. П.

пл. сеніор довір□я

ОЛЯ ШЕВЧЕНКО МАСНИК

Чинна активістка парафії Української православної катедри св. Андрія в Сілвер Спрінґ, Мд., та учителька школи українознавства.

Залишила в глибокому смутку чоловіка Ігоря, дітей Катерину і Тараса з родинами та сестер Наталю, Лесю та Аню.

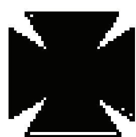
Похорон відбувся 1 жовтня 2007 року на цвинтарі св. Андрія Первозваного в С. Бавнд Бруку, Н.Дж.

Пам□ять про нашу незабутню Олю залишиться назавжди у наших серцях.

Спи тихим сном... тут же Бог... Тут же Бог!!!

Плем□я Перші Стежі.

Поминальні Служби Божі з Панахидами були відправлені 30 вересня в церкві на Союзівці і 3 листопада 2007 р. у Чикаґо.

Братство кол. Вояків 1-ої Української Дивізії Української Національної Армії Станиця Нюарк, Н. Дж.

Ділимося із побратимами сумною вісткою, що в п□ятницю, 26-го жовтня 2007 р., в Ст. Клавд Гелт Кер Сентер у Вест Орендж, по довгій недузі і складних операціях, залишив наші комбатантські ряди довголітній член Станиці, член управи і активний член нашої місцевої громади

СВ. П.

МИКОЛА КРАСНОЖОНИЙ

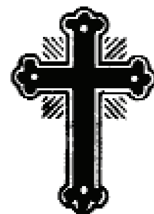
колишній стрілець-кулеметчик 31-го полку Дивізії □Галичина□.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися в понеділок, 29 жовтня в похоронному заведенні Литвин і Литвин, а похорон у вівторок із церкви св. Івана Хрестителя на цвинтар Ґейт оф Гевен в Іст Гановер, Н. Дж.

Побратими із прапорами віддали останній салют в часі Панахиди. Від Станиці попрощав Покійного побр. Роґальський.

Опечалений доньці Стефанії, ближчій і дальшій родині в діяспорі й Україні наше щире вояцьке співчуття.

УПРАВА СТАНИЦІ В НЮАРКУ

З невимовним жалем ділимось сумною вісткою з родиною, приятелями і знайомими, що в суботу, 20 жовтня 2007 р. в Лос Анджелесі, Каліфорнія помер на 84-му році життя наш найдорожчий МУЖ, БАТЬКО, ДІДУСЬ, ПРАДІД та БРАТ

СВ. П.

ВОЛОДИМИР БОЙКО

нар. 28 березня 1923 р. в селі Веряці на Закарпатті.

Батька нашого, як уродженця з Буковини, мадяри переселили з родиною до Праги, чеської столиці і Володько там скінчив українську гімназію і записався на празький університет, на юридичний факультет. Та довго там не був, переїхав до Німеччини, а відтак до США, де вже перебували наша сестра і вуйко.

У глибокому смутку залишилися:

дружина □ ІНУСЯ
син □ АЛЕКС
доньки □ ІНҐРІД з чоловіком ДЖОРДЖЕМ з родиною
□ ГАЙДІ з чоловіком МИХАЙЛОМ та внучкою МАЄЮ
сестри □ ОЛЬГА і ОЛЕКСАНДРА з родинами
та дальша і ближча родина в Україні, Чехії, Австралії, Німеччині, Мадярщині та Канаді.

З АУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА відбулася 2 листопада 2007 р. о год. 11-ій в Лос Анджелесі, Каліфорнія в церкві Різдва Пресвятої Богородиці.

Дорогий Братчику, ти далі живеш в наших серцях і думках.

Помер Григорій Корбяк

Св. п. Григорій Корбяк.

У Дітройті, Мишиґен, 10 жовтня помер Григорій Корбяк, колишній секретар 146-го Відділу УНСоюзу (у 1969-2005 роках).

Г. Корбяк народився 4 березня 1924 року в Україні.

Переїхавши з Бельгії до Дітройту, він відразу включився в громадське життя, ставши членом Спілки Української Молоді – Осередку ім. Пилипа Орлика, Національного клюбу „Орлик", оселі СУМА „Київ", Українського культурного центру, Української кредитівки „Будучність", Українського Конґресового Комітету Америки. Найбільше часу він присвятив осередкові СУМ, коли був в чотирьох різних роках головою осередку. Багато праці він доклав до розбудови оселі „Київ", став одним з перших учасників придбання площі під будову Українського культурного центру. Багато років він був одним з тих, хто опікувався цією площею ще перед тим, як почалася будова Центру. Належав до фінансової комісії, якої завданням було організувати фонди для покриття коштів будови центру. На початку існування УКЦ був членом його управи. В Українському Народному Союзі він погодився очолити відділ як секретар і був одним з найкращих секретарів у цій окрузі. Які б обов'язки покійний не брав на себе в організаціях, він виконував їх солідно і чесно. Був вірним мужем своїй дружині і гідним батьком своїм синам. Хай його добрі справи для родини, України і Америки будуть найкращим свідоцтвом перед Всевишнім на другому світі. Хай американська земля буде йому легкою.

Його любій дружині Марґі, синам Богданові, Джонові, Стівенові і Майклові складаємо співчуття. Хай Бог допоможе їм перенести це горе.

Віра Крива

УКРАЇНСЬКЕ ЛІКАРСЬКЕ ТОВАРИСТВО
ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ
ВІДДІЛ НЮ-ЙОРК

зі смутком повідомляє своїх членів
і всю українську громаду, що
23 жовтня 2007 р. відійшов у вічність
активний член нашого товариства

СВ. П.

д-р АНДРІЙ ТЕРШАКОВЕЦЬ

Доні Тамарі та ближчій і дальшій родині Покійного
висловлюємо наше глибоке співчуття.

УПРАВА

Шановні читачі!

Висилаючи до „Свободи" спомини і співчуття
з приводу відходу своїх близьких і друзів,
не забувайте підтримувати
видання тижневика пожертвами на пресовий фонд!

Редакція

БРАТСТВО КОЛ. ВОЯКІВ 1-ОЇ УД УНА
СТАНИЦЯ НЬЮ-ЙОРК

ділиться з побратимами і нашими друзями
сумною вісткою, що дня 28. жовтня 2007 р.
в Сільвер Спрінґс МД
відійшов у вічність Дорогий нам Побратим

бл. п.

МИКОЛА ФРАНЦУЖЕНКО

журналіст, письменник,
актор театру табору воєнних полонених в Ріміні-Італія,
кол. вояк 1. Української Дивізії УНА, активний член Станиці.

Нар. 25. листопада 1923. в Краснокутську, Харківщина.

Похорон відбувся 3-го листопада 2007.
на цвинтарі св. Андрія Первозваного в Савт Баунд Брук НДж.

Память про цього чесного вояка 1. Української Дивізії УНА
і нашого незабутнього побратима,
вельми-шанованого громадянина української громади
буде з нами на завжди.

Горем опечалений Родині
висловлює щирі співчуття

членство і Управа Станиці Нью-Йорк

ШКІЛЬНА РАДА ПРИ УККА
з сумом повідомляє, що 28 жовтня 2007 р.
відійшов у вічність

СВ. П.

мґр МИКОЛА ФРАНЦУЖЕНКО

25.XI.1923 – 28.X. 2007

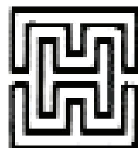
Св. п. М. Французенко – знаний, як Микола Вірний – відомий журналіст, письменник, публіцист, колишній керівник українського відділу „Голосу Америки". Тісно співпрацював зі Шкільною Радою, друкувався на сторінках журналу „Рідна Школа", та викладав українську літературу на вчительських семінарах, які відбувалися на Союзівці.

Висловлюємо глибокі співчуття дружині Покійного
пані Ярославі та дітям.

Шкільна рада

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМ. ШЕВЧЕНКА
В АМЕРИЦІ

повідомляє своїх членів та
громаду, що 28 жовтня 2007 р.
відійшов з цього світу

СВ. П.

МИКОЛА ФРАНЦУЖЕНКО

Член НТШ-А

Письменник, публіцист, радіожурналіст.

Рідним складаємо співчуття

Вічна Йому пам'ять!

Управа НТШ в Америці.

Ділимося сумною вісткою, що 6 листопада 2007 р.
відійшов у вічність наш дорогий
МУЖ, ТАТО і ДІДУСЬ

СВ. П.

ТИХОН КУЛЬБІДА

У смутку залишилися:

дружина – АННА (разом прожили 56 років)
дочка – ЛЕСЯ з чоловіком БОГДАНОМ і дочкою АЛЕКСАНДРОЮ
син – МИКОЛА з дружиною ЛІДОЮ і дочками ІРЕНОЮ та РОМОЮ

Відвідини відбудуться в п’ятницю, 9 листопада 2007 р. від год. 4-ої по пол. до год. 8-ої веч.

ПАНАХИДА буде відправлена в п’ятницю, 9-го листопада о год. 7-ій веч. в похоронному заведенні Gleason Funeral Home, 730 Union Street, Schenectady, NY 12305, tel.: (518) 374-1134.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбудуться в суботу, 10 листопада 2007 р. о год. 12-ій пол. в Українській православній церкві св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж. Тіло Покійного буде поховане на церковному цвинтарі. Опісля трапеза.

Вічна Йому пам’ять!

УПРАВА СТАНИЦІ БРАТСТВА І УД УНА
у ФІЛЯДЕЛЬФІЇ
ділиться з громадою і побратимами вісткою,
що в пятницю, 19 жовтня 2007 р. відійшов
від нас у вічність член нашої Станиці
і наш побратим

СВ. П.

РОМАН ГАРАСИМ

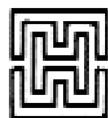
нар. 25 жовтня 1925 р. в місті Дрогобич, Галичина.
Колишній вояк 29 полку Дивізії Галичина,
член УСО Тризуб і СУМ у Філядельфії.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися в середу, 24 жовтня 2007 р. в похоронному заведенні Еарль в Блєквоод , Н. Дж., відтак у четвер, 25 жовтня 2007 р. тіло було перевезене до церкви св. Михаїла в Чері Гіл, Н. Дж., по Службі Божій на цвинтар у Вілямставн, Н. Дж.

Дружині покійного Романа пані Марії, синам Левкові і Романові та дочці Ользі складаємо щиросердечні вислови співчуття.

Управа і члени Станиці Братства І УД УНА
у Філядельфії

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМ. ШЕВЧЕНКА В АМЕРИЦІ
повідомляє своїх членів та громаду,
що 30 жовтня 2007 р.
відійшов з цього світу

СВ. П.

ЯРОСЛАВ КУЛИНИЧ

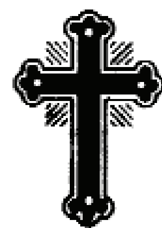
член НТШ-А

Кінорежисер, фотограф, документаліст.

Рідним складаємо співчуття.

Вічна Йому пам'five!

Управа НТШ в Америці

Ділимося сумною вісткою, що в суботу, 6 жовтня 2007 р.
відійшов у вічність на 85-му році життя

СВ. П.

МИХАЙЛО БАСАРА

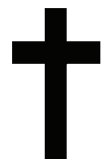
нар. в Тернопільщині.

ПАРАСТАС відбувся у вівторок, 9 жовтня 2007 р. в похоронному заведенні Томас Квін в Асторії, Н. Й.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися 10 жовтня 2007 р. в Українській католицькій церкві Чесного Хреста в Асторії, Н. Й., а відтак на цвинтарі св. Духа в Гемптонбурґу, Н. Й.

Залишив у смутку:
кузинку ОЛЬГУ КАРАСЬ
родину в Україні та друзів і знайомих в Америці.

Вічна Йому пам'five!

В ТРИНАДЦЯТУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
11 листопада 1994 р.
нашого найдорожчого і незабутнього
МУЖА, ТАТА, ДІДА, БРАТА, ШВАҐРА і ВУЙКА

бл. п.

О. ДИЯКОНА

БОГДАНА ЙОСАФАТА ТАРНАВСЬКОГО

будуть відправлені

ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ

у слідуючих церквах:

- Різдва Пресвятої Богородиці в Ню-Бранзвику, Н. Дж.;
- Катедрі св. Володимира в Стамфорді, Кон.;
- Христа Царя в Бостоні, Ма.;
- св. Йосафата в Парана, Бразилія.

Просимо про молитви
за вічний спокій його праведної душі.

Дружина АННА
діти ЮРІЙ і ГАЛИНА з родинами.

За мову і зміст посмертних оголошень і подяк редакція не відповідає